

DARBININKAS

Vol. LXXIX, Nr. 44

SECOND-CLASS

341 Highland Blvd.

Kaina

Lapkričio - November 18, 1994 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y.

Brooklyn, N.Y. 11207 \$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

-- Vito Lingio nužudymo byloje lapkričio 10 d. Aukščiausiajame Teisme paskelbti nuosprendžiai. Borisui Dekanidzei paskirta aukščiausia - mirties - bausmė sušaudant ir turto konfiskavimas. Igoris Achremovas pasmerktas kalėti iki gyvos galvos. Viačeslavui Slavickiui paskirta 14 metų kalėjimo. Borisas Bobičenka nuteistas 13 metų ir trims mėnesiams kalėjimo. Nuosprendis galutinis ir kasacinę tvarką neapskundžiamas.

-- Rusijos Generalinio štabo Vyriausioji žvalgybos valdyba neturi nieko bendra su geležinkelio tilto magistralėje Vilnius-Kaunas susprogdinimu lapkričio 6 d. Lietuvos ir kai kurios užsienio masinės informacijos priemonės tarp kitų versijų iškėlė ir tokia: tilta susprogdino Rusijos specialiosios tarnybos, norėdamos pademonstruoti, kad karinis tranzitas per Lietuvos teritoriją nėra saugus. Lietuvos Generalinė prokuratūra iškelė baudžiamąją bylą, kurią tiria speciali grupė. Generalinis prokuroras Artūras Paulauskas pasakė, kad yra apie dešimt nusikaltimo versijų, tarp jų ir ta, kad diversiją įvykdė Rusijos specialiosios tarnybos. Lapkričio 11 d. prezidentas A. Brazauskas įteikė Žuvančiųjų gelbėjimo kryžius keturiems žmonėms, kurių dėka buvo sustabdyti keičianiai traukiniai po sprogimo.

-- Rusijos delegacijos derybose su Lietuvos Respublika vadovas, ypatingų pavedimų ambasadorius Viktor Isakov lapkričio 11 d. su darbo vizitu atvyko į Vilnių, kur jis susitiko su Lietuvos derybų su NVS šalimis darbo grupės vadovu ambasadoriumi Virgilijumi Bulovu. Susitikime aptartas karinio tranzito, sienų perėjimo punktu, mokesčių klausimai.

-- Baltijos Asamblėjos sesija vyko Vilniuje lapkričio 11-13 dienomis. Į ją suvažiavo apie 170 atstovų iš Latvijos, Estijos ir Lietuvos. Lapkričio 11 d. Nepriklausomybės aikštėje iškimingai buvo pakeltos Estijos, Latvijos ir Lietuvos vėliavos. Šiuo prasidėjo sesija. Po to posėdžiavo Baltijos Asamblėjos prezidiumas. Kalbą pasakė Baltijos Asamblėjos pirmininkas, Lietuvos Seimo pirmininko pavaduotojas Egidijus Bičkauskas, Estijos valstybės susirinkimo pirmininkas Ulo Nugis.

-- Sveikatos apsaugos ministras akademikas Jurgis Brėdikis lapkričio 9 d. įteikė premjerui A. Šleževičiui atstataudymo pareiskimą. Kardiochirurgas Jurgis Brėdikis ministru buvo paskirtas 1993 m. kovo 31 d. Lapkričio 11 d. Dekretu Antanas Vinkus, 51 metų amžiaus, paskirtas naujuoju Sveikatos apsaugos ministru. Jis nuo 1989 iki 1990 m. taip pat ėjo šias pareigas, o nuo 1993 m. dirbo Sveikatos apsaugos ministro pavaduotoju.

-- Lietuvos vyriausybė nutarė patvirtinti Lietuvos Respublikos ryšių karininko, reziduojančio NATO štabe, pareigybę. NATO būstinėje Lietuvos atstovui jau yra įrengtos patalpos ir NATO jungtinių pajėgų štabas nuolat primindavo apie ryšių karininko paskyrimą. Karininką paskirti patikėta Krašto apsaugos ministrai Linui Linkevičiui.

-- Vartojimo prekių kainos Lietuvoje per spalio mėnesį išaugo 2.8%, lyginant su 2.3% rugsėjyje. Kainos per praėjusių metų laikotarpį jau išaugo 35%.

PUOLIMAS, SIEKIANT PRARASTOS GARBĖS

Kas manė, kad istorija apie "Lietuvos kovų ir kančių istoriją" baigėsi, klydo! Ji net neįpusėjo...

Spalio 1 d. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė išleido gyvenimam eilini "PLB valdybos pareiskimą visuomenei", kuriame rašoma: "Vasaros pradžioje - 1994 birželio 23 užsienio lietuvių dienraštyje Drauge, apie tą patį laiką ar kiek vėliau kitoje užsienio lietuvių spaudoje - buvo išspausdintas dr. Jono Račkausko ir Jono Dainausko "Skundas dėl PLB pirmininko Broniaus Nainio atsakomybės už moralinę žalą tautai". Birželio 25 Drauge buvo išspausdintas ALT Čikagos skyriaus skelbimas "Lietuvių visuomenės dėmesiai". Šiais abiem rašiniams PLB valdyba ir ypač jos pirmininkas Bronius Nainys kaltinami išleidimu pagal TSRS KGB gen. majoro A. Fokino 1990 gruozio 20 d. direktyvą Lietuvos TSRS KGB pirmininkui majorui R. Marcinkui parengto "švelnaus, sovietinių okupantų genocidą pateisinančio leidinio".

Toliau pareiskime rašoma: "PLB valdyba visuomenei praneša, kad PLB valdybai ir jos pirmininkui šiais rašiniams metami kaltinimai neturi jokio pagrindo. Patikrinti faktai, generolo Fokino rašto (faksimilės) autentiškumas, istorijos mokslų dr. Vytauto Žalio paruoštas, vertimas, Lietuvos Istorijos instituto direktoriaus prof. dr. Antano Tylos ir to Instituto nario dr. Gedimino Rudžio oficialūs paaiškinimai įrodo, kad šis raštas liečia Lietuvos partizanų (nacionalinio (A.J. pa-

braukta) pagrindžio) veiklą ir nieko bendra neturi su Lietuvos gyventojų trėmimais bei jų dokumentacija, taigi nėra su šia Lietuvos kovų ir kančių istorijos pirmąją knygą - dokumentų rinkiniu apie Lietuvos gyventojų trėmimus".

Reikia atkreipti dėmesį, kad PLB valdyba neteisingai cituoja dr. Vytauto Žalio vertimą, kuriame parašyta - "nacionalistinio pagrindžio...". Daugeliui gali iškilti klausimas, kuo skiriasi žodžiai "nacionalinis" ir "nacionalistinis". Pagal 1970 m. Lietuvių kalbos žodyną, išleistą "Minties" leidykloje: "nacionalinis - susijęs su visuomeniniu-politiniu nacijos gyvenimu, būdingas kuriai nors nacijai". Tuo tarpu žodis "nacionalistinis", kyląs iš žodžio "nacionalizmas" išaiškintas, remiantis komunistine pasaulėžiūra, kuria ir rėmėsi generolas Fokinas: "nacionalizmas - reakcinė buržuazinė ideologija, skelbianti nacionalinę nelygybę, aukštinanti vienas nacijas ir niekinanti kitas". Taigi žodžiai "nacionalistinis" ir "nacionalinis" toli gražu nebuvo tos pačios reikšmės KGB generolui, rašančiam isakymus.

Toliau PLB valdybos pareiskime visuomenei Račkauskas ir Dainauskas kaltinami visuomenės klaidinimu bei reikalaujama iš jų viešo atsiprašymo. Amerikos demokratinėje visuomenėje priimta sakyti, kad žmogus yra nekaltas, kol neirodyta, kad jis yra kaltas. Pirmiausia panagrindėkime, ar turi pagrindo

Račkausko bei Dainausko kaltinimai B. Nainiui. Tikrai neprotinga būtų remtis dr. G. Rudžio ir dr. A. Tylos paaiškinimais ar kt., kadangi šie žmonės arba tiesiogiai yra "istorijos" gimdytojai, arba yra gimdytojų draugai-kolegos. Savų Lietuvoje neįprasta išduoti.

Taigi, remkimes šaltiniais. Pasikaitykime, ką rašo generolas-majoras A. Fokinas savo pavaldiniui Lietuvos TSR Saugumo komiteto pirmininkui generolui - majorui R. A. Marcinkui: "Pranešame Jums, kad TSRS Saugumo komitetas iš esmės neprieštarauja Lietuvos TSR saugumo komiteto prašymui dėl nustatytos tvarkos, leidžiant Lietuvos Mokslų Akademijos Istorijos instituto darbuotojams naudotis archyvine-dokumentine medžiaga apie buvusius nacionalistinio pogrindžio dalyvius. Tuo pačiu TSRS Saugumo komitetas laiko tikslingu, kad atskleidžiant tikrą pogrindžio Lietuvoje organizatorių ir jo dalyvių esmę, Visuomeninių ryšių centrui, Valdybai Z ir TSRS VSK 10-ajam skyriui, kartu su Lietuvos TSR VSK išnagrinėti klausimą dėl alternatyvinio dokumentų rinkinio šia tema Maskvoje išleidimo, parengiant jam atitinkamus komentarus".

PLB valdyba, remdamasis dr. A. Tylos komentarais teigia, kad knyga buvo užsakta apie lietuvių partizanų, kurie ir yra nacionalistinis pogrindis ir kad jie nieko bendro neturi su "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" pirmuoju tomu, (mukelta į 2 psl.)

Vilniaus sugražinimo Lietuvai 55-ėčiui paminėti paradas Katedros aikštėje.

Viktoro Kapočiaus nuotrauka

KARINIO PARENGIMO PAMOKOS

-- Prisiminimai iš gimnazijos laikų --

Lietuvos kariuomenės vidaus tvarkos statute buvo parašyta, kad "karys yra Lietuvos gynėjas". Tuo noriu pabrėžti, kad karinės prievolės atlikimas savo kariuomenėje ir savame krašte yra kiekvieno jauno ir sveiko žmogaus garbės reikalas. Gerai prisimenu, kad mano laikais tiek kaimo, tiek miesto merginos nevertino netarnavusių kariuomenėn ar nebuvusių Karo mokykloje jaunuolių. Tiesa, šiuo sunkiu laikmečiu, kada visur ir visko trūksta, mūsų kariuomenėn taip pat ne viskas pakankamoje aukštumoje. Iš kitos pusės mūsų ginkluotosios pajėgos gana sėkmingai dalyvauja tarptautiniuose manevruose. Vienok dar labai stinga geros technikos, kitur ir drausmė šlubuoja. Tačiau pasiskaitykime dabar gausiai leidžiamų senųjų Lietuvos karių prisiminimų, pasikalbėkime su

Viktoras Gulmanas

senaisiais kariais, nesvarbu, koki laipsnį jie turėjo ir pamatysim, kad pirmutiniai prieškarinės Lietuvos kariuomenės žingsniai taipogi nebuvo lengvi.

Kauno jėzuitų gimnazijoje taip pat buvo dėstomas karinis parengimas. Kadangi čia mokėsi tik berniukai, bent mano klasei tie užsiėmimai patiko, nes nebuvo nuobodūs. Mano laikais dėstė ltn. K. Navikas, vėliau tapęs gen. štabo majoru, jį pakeitė priešlektuvininkas ltn. J. Monkevičius - Monkus, po to ginklininkas ltn. J. Bulota. Mokėmės rikiuotės, raportų, kai kurių statutu, kaip skaityti žemėlapius, daryti topografines nuotraukas, braižyti įvairių formų apskaitas ir t. t. Buvau išsaugojęs užrašus, kuriuos vėliau perleidau Vytauto

Didžiojo karo muziejui.

Rikiuotės užsiėmimai vykdavo ant asfaltuotos Nemuno krantinės, tada vadinamos cimbruvke, kur mėgdavo vaikštinėti kompozitorius Juozas Naujalis su Maironiu, Juozas Tumas - Vaižgantas su savo taksu Kauku. Turėjom žingsniuoti pilnu padu, dainuoti kariškas dainas. Įeinant lektoriumi į klasę, visi atsistodavo, pasitempdavo, o klasės budintis savo žingsnį derino su lektoriaus žingsniu, jam raportavo. Raportuodavo visi paeiliui. Visa tai lengvino tarnybą Karo mokykloje. Be to, buvo smagu pašaudyti iš kariškų šautuvų, lengvųjų kulksvaiddžių.

Gerai menu karinius manevrus, kuriuose dalyvavo visos Kauno berniukų gimnazijos. Užėmęs poziciją groivio pakraštį, stebiu kaip nardo italų gamybos naikintuvai

Paminklas, skirtas už Vilnių 1919-1920 metais žuvusiems Lietuvos gynėjams, atidengtas Rusų kapinėse (skulptorė N. Gaigalaitė). Viktoro Kapočiaus nuotrauka

Iš Lietuvos misijos prie Jungtinių Tautų veiklos

Spalio 31 d. - Misijos patarėjas D. Sužiedėlis dalyvavo Baltijos - Šiaurės šalių patarėjų pasitarime dėl veiksmų koordinavimo, siekiant šioje GA sesijoje priimti rezoliuciją dėl svetimų karinių pajėgų išvedimo iš Baltijos valstybių teritorijų ir likusių neišspręstų klausimų įvertinimo. Patarėjas D. Sužiedėlis informavo pasitarimo dalyvius apie naujausius įvykius Lietuvos - Rusijos derybose dėl karinio tranzito per Lietuvos teritoriją.

Lapkričio 1 d. - Misijos patarėjas D. Sužiedėlis dalyvavo Antro komiteto narių pasitarime, skirtame aptarti rezoliucijos projektą dėl pereinamojo laikotarpio šalių (Rytų ir Vidurio Europos kraštų) padėties įvertinimo. Pasitarime su pirmuoju rezoliucijos projektu dalyvius supažindino Estijos Misijos atstovas, projekto autorius.

Lapkričio 3 d. - Ambasadorius O. Jusys susitiko su JAV Misijos prie JT patarėja L. Bond. Buvo aptarti klausimai, dominantys abi Misijas JT GA 49-toje sesijoje, o taip pat JAV investicijų į Lietuvos Respubliką išplėtimo galimybės.

Lapkričio 4 d. - Susitiko Baltijos šalių ambasadoriai A. Baumanis, T. Velliste ir O. Jusys. Toliau buvo derinamos šalių pozicijos dėl Rusijos kariuomenės išvedimo iš Baltijos valstybių rezoliucijos.

Misijos patarėja G. Damušytė dalyvavo GODOS darbiniam posėdyje, kuriame buvo derinamos 38-ųjų šiai grupei priklausanti demokratinių valstybių pozicijos tarptautinio saugumo ir nusiginklavimo klausimais. Taip pat apsvarstyti Moldovos ir Šveicarijos prašymai tapti šios grupuotės narėmis.

Kyla naujų šventovių bokštai

Lapkričio 6 d. Varėnoje pašventinta naujoji Šventojo Arkangelo Mykolo bažnyčia. Pirmąsias mišias joje koncelebravo Apaštalu Sosto nuncijus arkivyskupas Giusto Mullor Garcia, Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, bažnyčios klebonas Pranciškus Čivilis, kiti Lietuvos, taip pat iš Vokietijos atvykę kunigai.

Naujoji Varėnos bažnyčia pastatyta pagal architektu Brunono Bokaišio ir Gedimino Baravyko projektą toje pačioje vietoje, kur stovėjo senoji, 1944 metais sudeginta bažnyčia. Toks buvo parapijos žmonių noras. Santūriai šiuolaikinę maldos namų architektūrą papildė medžio skulptūros. Centriniam altoriuje - didelė Nukryžiuotojo Kristaus skulptūra, kairiajame - Dievo Motina Marija, dešiniajame - Šventasis Arkangelas Mykolas.

Tai jau antroji Kaišiadorių vyskupijoje pastaruju metu pastatyta ir pašventinta bažnyčia, pasakė Eltai kurijos kancleris prelatas Jonas Jonyš. Pernai buvo šventinama naujoji Šventos Monikos bažnyčia Ryliškiuose, Alytaus rajone. Dabar didžiausi darbai vyksta Elektrėnuose. Varėnos ir Ryliškių bažnyčios pastatytos anksčiau buvusių, sudegusių bažnyčių vietoje, o naujame mieste Elektrėnuose ir bažnyčia statoma visiškai nauja - moderni, didelė. Dėl lėšų stokos darbai labai iš lėto stumiasi pirmyn.

Tolesniuose planuose - Klaukių švenčiausiosios Mergelės Marijos Apsilankymo (Širvintų raj.) ir Dubingių Švento Jurgio (Molėtų raj.) bažnyčios. Abi jos buvo sudegintos ir žmonės dabar meldžiasi laikinai maldai pritaikytose patalpose. Naujos bažnyčios statomos už bendruomenių aukas, statybas remia vietos valdžia, taip pat užsienio šalių katalikų organizacijos bei tikintieji.

ELTA

Fiat CR 20. Staiga vienas lėktuvas, nerdamas žemyn, paleido seriją mokomųjų šuvių netolies. Net susigūžiau. Kur buvęs nebuvęs gen. štabo kpt. M. Stankaitis man sako: "Gulk, ar nematai, kad esi užmuštas"? Ką darysi, isakymas lieka isakymu. Išsitiesiau griovį, vaizduodamas užmuštą, o karininkas dar už kojos kiek timpltelėjo, lyg norėdamas įsitikinti, ar tikrai esu negyvas.

Vėliau, jau baigus gimnaziją ir tarnaujant Karo mokykloje, su keiliais klasiokais nutarėm aplankyti savo buvusį auklėtoją, lotynų ir graikų kalbų dėstytoją kun. Karolį

Fulstą, SJ. Kadangi jo kambaryje buvo dar keli buvę gimnazistai, dabar vyresnio laipsnio kariūnai, reikėjo raporto būdu į juos kreiptis, kad leistų pasilikti. Tėvas Fulstas nusišypsojo, prašė pasilikti, net papirosais pavaišino. Na, gaunant valdiškus penkis litus mėnesiui, tokios vaišės buvo tikrai geros. Kadangi ne visi traukė dūmą, nerūkančiųjų sąskaita paėmėm dar po kelis papirosus "Regata".

Nežinau, ar gyvi tie buvę karinio parengimo lektoriai. Esu lyg ir girdėjęs, kad mjr. Navikas kur tai vadovavo malūnui ar buvo malūnininku.

Vilniuje, Kalvarijų turgavietėje parduodamos rudens gėrybės. Prekiautojai bulvėmis jas parduoda nuo 50 centų iki 1 lito už kilogramą. Viktoro Kapočiaus nuotrauka.

"VYSKUPŲ IŠPAŽINIMAI"

Italijoje leidžiamas katalikiškas dvisavaitinis žurnalas "Il Regno" patalpino labai plačią žurnalisto Francesco Strazzari parengtą medžiagą, pavadintą "Baltijos šalys. Kelionė į Lietuvą, Latviją ir Estiją". Išsamiam straipsnyje žurnalistas apibūdina ekonominę, politinę, kultūrinę ir religinę šių kraštų padėtį ir, kaip savo pateiktos analizės papildymą, skelbia interviu su Vilniaus arkivyskupu metropolitu Audriu Bačkiumi. Interviu pavadintas "Vyskupo išpažinimai".

Interviu prasideda arkivyskupo prisiminimais apie prieš metus įvykusią papiežiaus Jono Pauliaus II apashtalinę kelionę į Lietuvą. Prisimines jaudinančias ir gilias Popiežiaus ir Lietuvos susitikimo minutes, arkivyskupas sako: "Tada Popiežius mums kalbėjo apie evangelizaciją. Evangelizacija labai svarbi visai Europai, bet Lietuvoje šis žodis įgauna visai naują prasmę. Lietuva nebėra katalikiškas kraštas. Komunizmas ją pakeitė iš pagrindų. Ir valdininkai ir kultūros žmonės apie tikėjimą arba išmano labai mažai arba visai nieko nežino. Dabartinė valdžia ir valdančioji burokratija nėra tiesiogiai priešingos Bažnyčiai, bet jos nepažįsta, ir visai nieko neišmano apie pagrindines religines vertybes. Dar gyvuoja šis toks prisirišimas prie kai kurių krikščioniškos kilmės tradicijų, apeigų, bet tik tiek.

Ta padėtis nėra lengvai pakeičiama, nors šis tas ir nuveikta - kalbėjo ark. Bačkis. Mokykloje yra tikybos pamokos. Pagal susitarimą tarp

Vilniaus arkivyskupijos ir Pedagoginio instituto, ši aukštoji mokykla rengia religijos mokytojus. Pernai šią specialybę pasirinko trisdešimt studentų. Šiame yra penkiasdešimt kandidatų. Be to, Lietuvoje atsirado kelios katalikiškos mokyklos. Turime vilties, kad per vaikus galėsime pasiekti ir jų tėvus, kurie dažniausiai yra netikintys, o, jeigu ir tikintys, tai negave jokios katekizacijos.

Ilgus metus Lietuvoje buvo labai suvaržytas kunigų rengimas. Veikė tik viena seminarija, kuri faktiškai buvo visai atskirta nuo pasaulio, neišvengiamai apribota ir susmukdyta. Valstybinės kontrolės dešimtmečiai pačioje seminarijoje ugdė nepakantumą, itarumo dvasią, spraudė seminaristų gyvenimą ir jų asmenybes į absurdiškas taisykles. Dabar Lietuvoje turime jau tris seminarias, bet labai trūksta gerai pasirengusių dėstytojų. Todėl visos vyskupijos siunčia kunigus studijoms į užsienį. Be to, trūksta žmonių, pasirengusių dvasiniam vadavimui, kadangi žmonės buvo įpratinti vieni kitais nepasitikėti. O ir kunigai buvo rengiami visų pirma sakramentų teikimui. Tai suprantama, nes Bažnyčia gyvena katakombose. Dabar tai skaudžiai atsiliepija, nes kunigai jaučiasi nepasirengę evangelizacijai darbu arba net nesupranta jo būtynybės. Tikimės, kad iš svetur grįžtantys kunigai studentai atsineš kitą dvasinę ir ganytojinę patirtį. Aš to labai tikiuosi.

PUOLIMAS, SIEKIANT PRARASTOS GARBĖS

(atkelta iš 1 psl.)

kuris yra skirtas trėmimams. Čia verta prisiminti ištremtuosius, kurių dauguma ir buvo vadinamieji "banditai" arba jų šeimu nariai. Banditais buvo vadinami ir partizanai, o partizanai ir yra "nacionalistinis pagrindis". Pirmasis žmogus, sutiktas Lietuvoje, pergyvenęs pokarį, pasakys šią tiesą. Taigi, pirmasis ir paskutinis PLB valdybos koziris kovoje prieš Dainauską ir Račkauską toli gražu nėra koziriu, o atvirščiai - meta šešėlį ant knygų autorių bei leidėjų. Dalis Lietuvos "nacionalistinio pagrindžio" iškeliavo Sibirą, apie ką ir rašo pirmasis tomas. Ateinančiuose "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" tomuose yra išskirta vietos ir likusiam "pogrindžiui", kuris kovojo ir žuvo miškuose.

Toliau iš Fokino rašto galima padaryti sekančias išvadas:

1. Istorijos instituto darbuotojai kreipėsi į Lietuvos Saugumo komitetą leisti jiems naudoti KGB archyvais. Tai įrodė 1990 m. jų kontaktus su aukštais Lietuvos KGB pareigūnais.

2. Tai, kad Istorijos instituto darbuotojams buvo leista naudotis archyvais, įrodo tai, jog istorikai sutiko su generolo Fokino sąlyga, t.y. sutiko paruošti veiklą. Istorikų darbą archyvuose kontroliavo, be abejo, KGB darbuotojai.

Nežiūrint šių išvadų, PLB valdyba spalio 19-ąją perėjo į puolimą: Jonas Dainauskas gavo "Law Offices Heehan Donovan & Isaackson, Ltd." raštą, kurį pasirašė tos firmos advokatas Saulius V. Kuprys. Šiuo raštu, atrodo, reikalaujama atsiprašyti poną Bronių Nainį.

Spalio 29 d. PLB valdybos posėdžio darbotvarkėje buvo punktas "Račkausko-Dainausko veikla ir atsakomybė". Taigi, PLB valdyba savo posėdžiuose nagrinėja nepavaldžių jai asmenų veiklą bei nustato atsakomybę jiems. Akivaizdus PLB valdybos noras pavaduoti JAV teisingumo sistemą. Už akių vykdomi tyrimai bei pateikiami nuosprendžiai žmonėms, nieko apie tai jiems nežinant, kvepia blogesne teismų praktika nei Stalino režimo metu veikusiose "trijulėse". Ten bent žmogus būdavo

Labai lėtai buriasi Bažnyčiai įsipareigoję pasauliečiai, - kalbėjo arkiv. Bačkis italų katalikų žurnalui "Il Regno". - Išsilavinę žmonės net jei ir tiki, apie savo tikėjimą žino tik šį bei tą, kad nesugeba ir į kitą suprantamai prabilti, nežino, ką jie gali nuveikti Bažnyčios labui.

Na, o virš viso šito tvyro ekonominė ir politinė šalies padėtis. Žmonės vargsta tiek mieste, tiek kaime. Be to, pati valstybė nesijaučia tvirtai, nes rusiškasis imperializmas nėra miręs. Rusija smarkiai spaudžia Lietuvą ir politiškai, ir ekonomiškai. Tačiau ne vien tai atsiliepija žmonių gyvenimui; sunkiausia pakeisti įprastą gyvenimo ir darbo būdą.

Ši padėtis labai užgauna jaunimą, kuris nebemato gyvenimo prasmės: svaiginasi, išsivėlia į nusikaltimus ar užsidaro sektose. Nuo jų evangelizacijos reikėtų ir pradėti, bet kaip juos pasiekti? Kaip pasiekti paauglius? Senoji karta kentė nuo komunistinio ateizmo, bet išgyveno, išsilaukė įsikabinusi į tradiciją. O vidurinioji karta, dabartiniai šeimų tėvai, yra visiškai nekatekizuoti, tad vaikai iš jų nieko negauna. Šeštadieniais ir sekmadieniais šie žmonės pabėga į vadinamuosius kolektyvinius sodus, kur stovi tūkstančiai mažų būdelių. Kaip juos pasiekti? Kaip ten apaštalu-

LIETUVOJE

-- Keturias dienas truko Vyriausybės rūmuose surengtas seminaras "Žmogiškieji krizių valdymo aspektai". Seminaro iniciatorius - psichologas Barry Goodfield, buvęs kelių Amerikos senatorių ir prezidentų patarėjas. Lietuvos valstybės tarnautojams buvo skaitomos pasakaitos apie NATO politiką ir krizių valdymą, tarptautinių derybų analizę.

-- Surengtas Lietuvos lenkų sąjungos rinkimų akcijos steigiamasis suvažiavimas. Įsikūrė dar

informuojamas apie nuosprendį. Savo darbotvarkėje PLB valdyba turėjo panagrinti JAV Konstituciją, kuri atrodytų galioja ir PLB valdybos teritorijoje.

Taigi, koks nuosprendis paskelbtas Dainausko-Račkausko byloje, kurią veda PLB valdyba, niekas nežino. Teiginys apie jų kaltę metas pareiškime visuomenei, advokatai jau įteikė mandagaus pobūdžio reikalavimus, ginklai paruošti! Vardan ko?!

Vardan garbės - atsakytų PLB valdyba. Deja, prarastą garbę sunku susigrąžinti, ypatingai jei tam naudojamos negarbingos priemonės.

Vardan tūkstančių aukų atminimo, vardan teisybės, - atsakytų J. Dainauskas ir J. Račkauskas.

Prisiminkime "Jėzaus žodžius: "Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės: jų yra dangaus karalystė" (Mt 5,10). A. J.

ti? Ten nėra parapijų, nėra bažnyčių. Bet vis dėlto Vilniaus bažnyčiose daugėja šeimų, jaunų žmonių. Aš matau tame vilties ženklą.

Didžiulė problema, plečiant Bažnyčios veiklą, - turto susigrąžinimas. Vilniuje buvo daugybė vienuolynų, bažnyčių. Dabar daug bažnytinių pastatų tapo funkcionierių, politikų arba verslininkų nuosavybe". Toliau, kalbėdamas apie Lietuvos politinį gyvenimą, arkivyskupas Bačkis sako:

"Žvelgiant į Lietuvos padėtį aiškiai matosi kad vienpartinės valdžios mentalitetas neišnyko. Tie, kurie yra valdžioje nesiskaito su opozicija. Tai yra pati didžiausia mūsų tragedija - visuma lyg ir demokratiška, bet įvesta iš viršaus, vienos jėgos. Manęs beveik negasdina komunistinė ideologija, bet labai gąsdina seni ipročiai, senos draugystės. Į valdžią grįžta tie patys žmonės, kurie viską tvarkė anais laikais. Tie asmenys susieti ne ištikinimu, bet asmeninių interesų, noro turėti ir valdyti. Baisi yra biurokratijos valdžia - ką bedarytum, reikia daugybės pažymų, dokumentų, viskas sprendžiasi be galo lėtai. Tai tiesiog smaugia bet kokią veiklą.

Žmonės yra pavargę ir niekuo nebetiki. Teisus yra tie, kurie kalba apie antropologinę katastrofą. Pagalvokime vien apie tuos, kurie kentėjo nuo senojo režimo, o dabar vėl politinėje scenoje mato seniai pažįstamus veidus.

Dabartinė valdžia turi daug trūkumų ir nusivylimas ją auga, bet žmonės taip nubalsavo. Opozicija rinkimams nebuvo pasirengusi. Mano nuomone buvo tikras stebuklas, kad krikščionys demokratams surinko 14%. Dabartinę Lietuvos padėtį apunkina tai, kad ši administracija nesuteikia tinkamų garantijų investitoriams. Tai skatina korupciją, kyšininkavimą, ankstesni investitoriai nerimauja, yra nepatenkinti. Galima suprasti norą atkurti ekonominius santykius su Rusija, bet Lietuvos ateitis yra Europa.

Kad kažkas pasikeistų, reikia dvasinio ir moralinio perversmo tiek privačiame, tiek visuomeniniame gyvenime, reikia pradėti gyventi tvirtai, nuoširdžiai, lojaliai vienas kitam".

Tokios yra Vilniaus arkivyskupo metropolito Audrio Bačkio mintys apie Lietuvą ir Lietuvos Bažnyčią, išskaitytos italų katalikiškam žurnalui "Il Regno".

VRLS

Raudonojo Kryžiaus ir pūsmėnūlio organizacija

1859 metais Solferino vyko inirtingas austrų armijos mūšis su prancūzų ir italų kariuomene. Mūšio lauke liko tūkstančiai sužeistųjų, kuriais nebuvo kam, pasirūpinti. Šio mūšio lauko vaizdas sukūrė jauną Ženevos gyventoją Henry Dunant, kuris nusprendė sukurti laisvanorišką civilinę medicinines pagalbos organizaciją. 1863 metais Dunant kartu su dar keturiais savo tautiečiais Ženevoje įkūrė tarptautinį Raudonojo Kryžiaus komitetą.

Šiuo metu pasaulyje veikia 155 tautinės Raudonojo Kryžiaus ir pūsmėnūlio organizacijos, jungiančios daugiau kaip 250 milijonų narių. Raudonojo Kryžiaus ir pūsmėnūlio organizacija yra bešališka, nepolitinė organizacija, kurios svarbiausias tikslas - padėti karinių konfliktų aukoms, rūpintis ligoniais, kaliniai, taip pat karo gydytojais, kapelionais. Be to, ši organizacija teikia pagalbą nukentėjusiems nuo stichinių nelaimių.

Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus ir pūsmėnūlio komiteto pirmininkas Cornelio Sommaruga Vatikano radijui duotame interviu pasakė: dar neseniai atrodė, kad, pasibaigus šaltajam karui, mums šypsoi šviesesnė ateitis. Bet kenčiančių žmonių nesumažėjo. Netgi atvirščiai - padaugėjo karinių konfliktų, etninio smurto, karas ir stichinės nelaimės paliečia gyvenimą milijonų žmonių, kurie priversti gyventi sąlygose, žeminančiose jų žmogiskąjį orumą, kenčiantiems reikia ne tik medikamentų ir maisto. Kančias galima palengvinti tik padedant žmonėms atgauti jų orumą. Todėl ir šimtinės Raudonojo Kryžiaus ir pūsmėnūlio dienos šūkis yra "Orumas reikalingas visiems". VRLS

ESTŲ SAVAITRAŠTIS ir JO REDAKTORIUS

Lapkričio 6 d. "New York Times" patalpino didelį straipsnį "Cold War Without End", skirtą estų nacionaliniam savaitraščiui "The Free Estonia Word" ir jo vyriausiajam redaktoriui Harald Raudsepp. Savaitraštis, leidžiamas estų kalba, tarnauja beveik 10,000 estų, gyvenančių New Yorke ir jo apylinkėse. Tačiau skaitytojų amžius nepranašauja savaitraščiui ateities: tik 20% visų skaitytojų yra iki 40 metų amžiaus.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Istaiga veikia naujoji vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Istaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuvi niai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokylies tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LIETUVIŲ KULTŪRINĖ RADIJO PROGRAMA "AUŠRA". WINCFM 90.5, Worcester, MA. Sekmadieniais 8-9 val. vakaro, Eduardas Meilus, Jr., 70 Curtis St., Auburn, MA 01501. Tel. 508 753-7232

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI I VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

kasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

†
KVEČAS
JONAS
1933+1976

VYTIS KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
  - LAIVAI (CRUISES)
  - TRAUKINIAI (AMTRAK)
  - AUTOBUSAI
  - NUOMOJAMOS MAŠINOS
  - VIEŠBUČIAI
  - IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIŲNĖS Į LIETUVĄ**
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLSTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —**Prie Padėkos dienos stalo**

Padėkos diena primena į šį kraštą atvykusius išveivius, vadinamus piligrimus, kurie 1620 metais gruodžio mėnesį atplaukė į dabartinį Plymouth, Massachusetts, ir čia įkūrė savo koloniją. Savo tėvynę Angliją jie paliko dėl religinių motyvų: nenorėjo nusilenkti karalienės Elzbietos bažnytinėms reformoms. Atsidūrė prieš pasirinkimą - sąžinės prievarta tėvynėje ar laisvė svetimame krašte - pasirinko laisvę, apsisprendė geriau išeiliuoti, negu atsakyti savo įsitikinimui.

Piligrimai, nuėmę pirmųjų vargo metų derlių, dėkojo Dievui, kad išliko gyvi ir kad žemė davė vaisių. Jie surengė Padėkos šventę, pasikvietę savo kaimynus indėnus. Tuo pavyzdžiu vėliau pasekė kitos kolonijos. Kai iš jų susikūrė Jungtinės Amerikos Valstijos, pirmasis prezidentas Washingtonas 1789 metais Padėkos dieną paskelbė oficialia švente. Ji išreiškia visos tautos padėką savo Kūrėjui už tas gėrybes, kuriomis naudojamosi. Atrodo, kad tik viena Amerika turi tokią valstybinę šventę.

Būti dėkingam - tai pripažinti kito mums padarytą gerą ir turėti nuoširdų norą kuo nors atsilyginti. Jei negalima to padaryti, tai tariame bent savo ačiū. Sakoma, net ir mandagumas to reikalauja. Tačiau yra skirtumas tarp mandagumo ir dėkingumo. Dėkingumas atsiremia į gerą valią ir meilę, o mandagumas gali slėpti ir neapykantą. Mandagumo galima išreikšti, ir asmuo nenukentės, bet laimės, igydams dailią elgseną. Dėkingumo negalima prievarta išgauti, nesulaužiant žmogaus asmenybės. Tai turi būti laisvos žmogaus valios aktas. Nelaisvojo arba vergo dėkingumas yra vertas pasigailėjimo.

Padėkos diena, virtusi ir švente ir papročiu, turi abu anuos bruožus: mandagumo ir dėkingumo. Vieni ją mini tik mandagiai - besivaišindami kalakutiena. Jiems atrodo, kad ši diena tiek ir teverta, kiek kalakuto kepsnys ant stalo. Kiti mini dėkingai - pripažindami, kad visa, ką žmonės turi ir ką igyja, vienu ar kitu būdu imama iš Viešpaties aruodo. Tokią prasmę piligrimai buvo davę savo pirmajai Padėkos dienai.

Visi žmonės, it kokie piligrimai, keliauja tik laikinai pro šį gyvenimą, čia prisėdamsi, čia vėl pasikeldami nuo stalo. Už jokiais gėrybės, kuriomis naudojasi, Dievas prievarta padėkos nereikalauja. Tuo tarpu tarp pačių žmonių nestinga prievartautojų, kurie klumpo kitus duonos kąšniui, reikalaudami sau pagarbos ir padėkos. Anie piligrimai, kurie bėgo nuo tokio prievartavimo, nebuvo paskutiniai. Istorija kartojasi iki mūsų dienų. Mūsų laikais gal dar skaudžiau, negu praeityje. Tačiau kokį mes paliksime ženklą, kad priešinėms prievartai ir garbinome savo Viešpatį?

O dėkoti tikrai turime daug kam ir daugelyje progų. Ar prisimename padėkoti Dievui, savo tėvynei, mus priglaudusiam kraštui, tėvams, artimiesiems, bendradarbiams ir kitiems, iš kurių tiek daug gero patyrėme ir vis patiriame? Ar kūno gyvybę, malonės gyvenimas sieloje, gyvenimo ir pragyvenimo sąlygos, mūsų klaidų atleidimas, draugystės meilus šypsnis ir daugybė kitų dovanų nenusipelnimo mūsų dėkingumo?

Jei nepajėgiame dėkoti kasdien ir kiekviena proga, argi nepasinaudosime bent oficialiai tam skirta diena?

Vilniuje atšventinta Bernardinų bažnyčia**Rūta Janonienė**

Nuo spalio 1 dienos Vilniaus Šv. Pranciškaus ir Šv. Bernardino bažnyčioje prasidėjo jos atšventinimui skirti renginiai. Mažesnieji Broliai Observantai Lietuvoje vadinti Bernardinai, iš vienuolyno carinės valdžios buvo išvaryti prieš 160 metų, o pati bažnyčia, kurį laiką buvusi parapinė, uždaryta 1948 metais. Spalio 4-tąją, šv. Pranciškaus dieną įvykęs bažnyčios atšventinimas ir vienuolių pranciškonų sugrįžimas į ją - tapo tikrai svarbiausiu metų įvykiu Lietuvoje.

Spalio 1-osios dienos vakare Mažųjų Brolių pakviesti būriavosi jauni žmonės, kurių daugumas bene pirmą kartą peržengė šios šventovės slenkstį. "Roko" grupių iš Kauno ir Kretingos koncertu į bažnyčią gana triukšmingai įžengia XX-ojo amžiaus dvasia, keletą dešimtmečių laikyta už Bernardinų durų.

Sekmadienio vakarą kartu su Kretingos jaunimo chorą, atvykusiu specialiai į šias iškilmes, Dievą garbinti giesmėmis susirinko pilna žmonių bažnyčia. Prieblandoje vienu - kitur mirkčiojant žvakių liepsnelėm - visa bažnyčios erdvė prisipildė graudžių ir džiaugsmingų melodijų bei nenusakomo gerumo šilumos. Aprūpėje, į viršų kylantys išlankūs pilioriai ir aplinkui pasieniais sustatyti pastoliai, brolių pranciškonų žodžiais tariant - priminė, kad tokia apgriauta,

restauruojama dabar yra visa Lietuvos Bažnyčia. Tokia yra tiesa, kurios neverta paskubom slėpti.

Spalio 4-tąją, šv. Pranciškaus Asyžiečio dieną, bažnyčia buvo pašventinta. Iškilmės prasidėjo 17-tą valandą 30-šimt minučių vakaro, Vilniaus katedroje, kuri anot Brolių, yra to paties likimo - išėjusi ir sugrįžusi. Čia, prie šv. Kazimiero, Lietuvos pranciškonų provincijos Globėjo, tyliai maldoje suklypo Mažesnieji Broliai, Trečiojo šv. Pranciškaus Ordino nariai, gausus būrys vilniečių. Susirinkusiems keletą žodžių apie skaudų, bet viltingą pranciškonų sugrįžimą kalbėjo brolis Julijus.

Po to eiseną, kurios priekyje pranciškonai nešė Nukryžiuotojo atvaizdą ir bažnytinės vėliavas, katedros aikšte bei Maironio gatve pasuko prie Bernardinų bažnyčios. Čia, neilgam stabtelta šventoriuje, prieš ažuolo lapų vainikui papuoštą portalą. Skambant giesmėms, atėjusieji užsidedė žvakes, kun. Sigitas Jurčys, OFM, pasitiko atvykusį Vilniaus arkivyskupą metropolitą Audrijų Juoza Bačkį bei apaštališkosios nunciatūros Lietuvoje patarėją Mario Roberto Carsari. Jiems buvo parodytos senos fotografijos, kuriose užfiksuotos dar nenuniokiotos šventovės interjerai.

Ryškiai apšviestoje bažnyčioje tuo tarpu jų laukė nemaža žmonių. Suėjus į vidų eisenai, paaiškėjo,

Į bažnyčios sienas įmūrytos didelės ir visai mažytės antkapinės plokštės įamžinti čia palaidotų didikų ir miestelėnų vardai. Vienas puošniausių - paminklas Petriui Veselovskui, vyriausiam Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės stovyklininkui, 1556 m. palaidotam po netoliese esančiu altoriumi. Antkapis pastatytas 1634 m. mirusiojo vaikaitiui. Buvęs lotyniškas įrašas skelbė, kad tai yra monumentas, skirtas dvasios dorybėms ir neprilygstama kūno jėga pasižymėjusiam vyrui. P. Veselovskis turėjo garbės ne kartą padėti karaliams Žygimantui I bei Žygimantui Augustui, o pastarajam vienos medžioklės metu išgelbėjo gyvybę, nukaudamas puolantį stumbrą. Šis paminklas nukentėjo 1794 m., apšaudant bažnyčią.

kad viena iš erdviausių Vilniaus bažnyčių yra sausakimša ir negali sutalpinti visų atėjusiųjų. Bažnyčioje matėsi neįprastai daug jaunų veidų. Buvo padalinti liturginių giesmių bei šv. Pranciškaus litanių tekstai.

18-tą valandą prasidėjo šventinio liturgija, kuriai vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juoza Bačkis. Pamaldų pradžioje Tevas Benediktas pasveikino susirinkusius, trumpai priminė atšventinamos bažnyčios išskirtinę reikšmę Lietuvos kultūrai, apžvelgė Mažųjų Brolių Observantų Vilniaus konvento dvasinį palikimą.

Klausantis apie buvusį šventovės grožį, skaudžiai ryškėjo paskutiniųjų dešimtmečių pradimai. Tačiau kaip pamokslė dar kartą pažymėjo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juoza Bačkis - Lietuvos pranciškonai pasimokė iš šv. Pranciškaus patirties - atėję į griuvančius Dievo namus pirmiausia imasi atstatinėti dvasinę širdžių bažnyčią, o kartu tikisi atstatyti ir materialius mūrus.

Mišiose dalyvavo daug pranciškonų atvykusių iš Kauno bei Kretingos, tretininkai, taip pat kitų vyrų bei moterų vienuolynų atstovai ir kunigai.

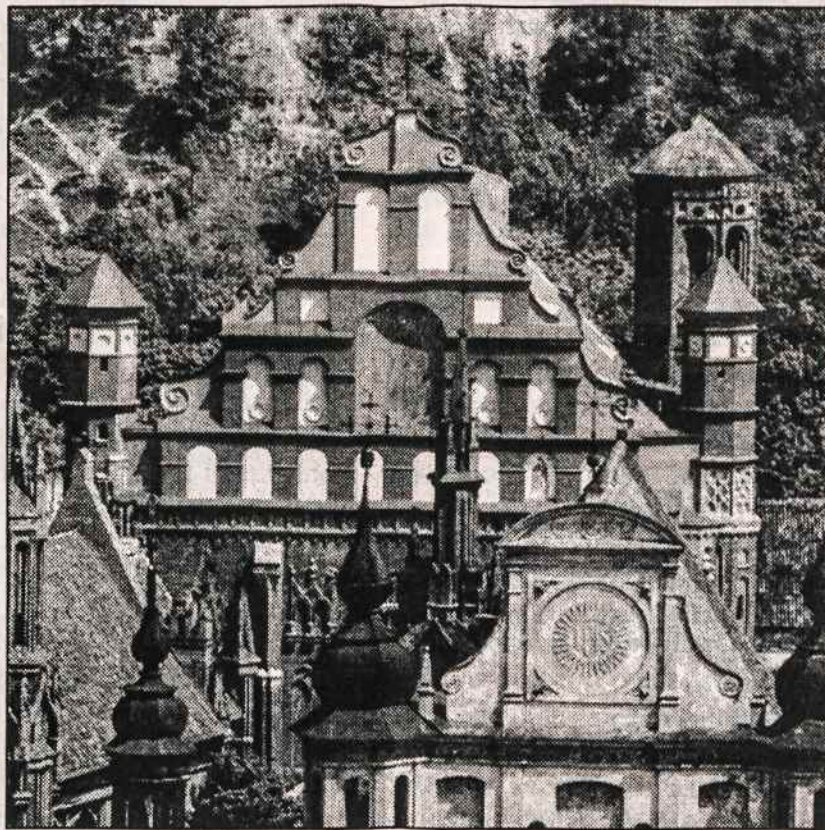
Iškilmių metu giedoję chorai "Aidija" ir "Spiritual". Pasibaigus liturgijai, po neilgai trukusios per-

traukėlės - kretingiškiai parodė misteriją "Šventasis Pranciškus iš Asyžiaus" ir vaidinimui pasibaigus, žmonės nenorėjo skirtis ir vėl rinkosi Mažųjų Brolių pakviesti zakristijoje bei koridoriuje vedančiame į zakristiją, sveikino Brolius.

Vėlai vakare visi ėjo į namus nešini džiaugsmu, kad ateinantį sekmadienį vėl rinktųsi mišiomis ir kylančiąją iš užmiršties šventovę.

Lietuvos darbo rinka: žmonės plūstelėjo į darbo biržas

Lietuvos darbo biržos oficialiais duomenimis per spalio mėnesį buvo užregistruotas didžiausias šiais metais nedirbančių žmonių skaičius - 13,376. Lapkričio 1 dieną šalyje užregistruota 66,320 ieškančių darbo, nedirbančių piliečių. Tai 5038 daugiau negu spalio 1 d. Miestuose nedirbo 28,831, rajonuose - 37,489 žmonės. Moterys sudarė 54,8 %, darbininkai - 73,3% visų nedirbančių. Palyginti su spalio 1 d. duomenimis, padaugėjo ir bedarbių. Ju užregistruota 30,202, arba 1554 daugiau. Bedarbių pašalpas gauna 19,848 bedarbių. Spalio mėnesio teritorinės darbo biržos įdarbino 2081 nedirbantį pilietį. Nepriklausomų ekspertų vertinimais, oficialioji nedarbo statistika neatspindi realios situacijos, kuri yra gerokai gėsmingesnė.

Bernardinų bažnyčia - nuostabi Vilniaus senamiesčio dalis.

kastuvu išvertė vieną kelmą. Pabiro riešuto dydžio bulvytės. O juk aš Lietuvos nepaliksiu dar 8 dienas ir lynoti pradės paskutiniąją. Pusantr mėnesio karščiu, beveik be lašo lietaus! Nebuvęs liudininku netikėčiau, kad Lietuvoje šitaip gamta gali sukvaliti.

Užpernai brolis didžiavosi sodu, užveistu tuoj po karo. Pernai numirė brolis. Šį pavasarį šalnos sunaikino didumą obelų žiedų. Tik kur ne kur koks obuolys, lyg ant juoko, vėlyje siūbuoja. Visiškai pajuođe, aukšti ir išsiskėtoje tėvo sodinti trims sūnams trys beržai. Keli gimtojo namo pamatų akmenys tebežymi jo ribas.

Kuo bandą ūkininkauti du brolvaičiai gali didžiutis, tai šuliniu. Jis, kieme, gal už 15 žingsnių nuo vieškeliuko, stūksa daugiau kaip 70 metų. Pradžioje mediniu rentiniu, su svirtim. Prieš karą gavo cemento rentinį ir veleną kibirui įleisti. Negilus, gal 5 - 6 m, o vanduo paties geriausio skonio. Ir šaltas. Ir neišsemiamas. Nešė jo vandenį pirtimis pusė kaimo. Gėrė vieškelėliu traukiančios vokiečių ir rusų armijos. Visiems užteko. Kai sesuo atvažiuoja brolvaičių lankyti, prisipylusi kelis butelius tėviškės šulinio vandens vežasi į Vilnių. Kaip brolis, taip brolvaičiai šulinį gerbia, nuo dulkių saugo dangčiu.

Prieš mirdamas brolis atgavo 8 ha žemės iš buvusio 18.5 ha ūkio. Tiek tuo tarpu du jo sūnūs ir tebevaldo. Likusius žada sugrąžinti, kai buvęs kolchozas, dabar kooperatyvas likviduos didelę galvijų bandą. Šitaip kalbėjo užpernai, šitaip tebekalba šią vasarą. Tiek mano brolvaičiai, tiek ir keli kiti kaime pasilikę ūkininkai, visos žemės atgauti nė nesiskubina. Kam? Kad daugiau darbo, kad daugiau mokesčių? Negali parduoti nei išauginto gyvulio, nei grūdų. Ką pernai išaugino, tebėra neparduota. Vienintelės pajamos iš pieno - 24 centai už litrą. Tvirta kaina visoje Lietuvoje. Kiek ten to pieno iš dviejų karvių teparduosi? Pieną mieste pardavinėja po 75 centus už litrą. Ūkininkai mano, kad juos apvagia. Aš jiems aiškinu, kad tarp supirkimo kainos ir, perleidus per kelias rankas, pardavimo kainos proporcija neblogesnė, kaip Amerikoje. Visa bėda - maži kiekiai to vienintelio perkamo produkto ir neturėjimas pajamų už kitų šaltinių.

Gyvenamą namą per II pas. karą subombardavus ir baisiai sulošius, kitus trobesius sudeginus, brolis šiaip taip susiretė vieno galo trobelėje toje vietoje, kur anksčiau stovėjo, tuoj po baudžiavos panaikinimo, prosenelių statyta tūba. Įvesta elektra, kurią naudoja apšvietimui ir televizoriui. Yra dujinė voryklė, bet dujos perkamos balionais, tai, stokodami pinigų, dažniausia naudoja krosnį, kuriai malkų - iki valiai. Kadangi namas visiškai prie vieškello, vasara, kaip šioji, langų neban-

dyk atidaryti. Net ir arklio traukiamas vežimas sukelia dulkes, o privažiavus traktorui, automobiliui ar sunkvežimui, dulkių debesys tvyro kelias minutes, aukštų slyvmedžių tik dalinai nuo langų uždengiamai.

Rudžiai ir Kraupiai (į šiaurvakarius nuo Rudžių) iki bolševikmečio buvo dideli kaimai, bene po 20 valakų. Kiek mažesnis, į pietvakarius, - Žeimių kaimas. Iki Kraupių apie porą km, o iki Žeimių, per Šetekšnos upelį, tik kilometras su trupučiu. Kai Rudžiai tyliais vasaros vakarais uždainuodavo, Žeimiai tuo pačiu atsiliepdavo, ir atvirksčiai. Kolchozų sistema visus tris šiuos kaimus sunaikino. Kai iš vienkiamų vertė grįžti į kaimą, daugelis, su valdžios paskolom, namelius pasistatė aplinkiniuose miesteliuose, arba išlėkė į Vilnių ir Kauną. Iš apie 20 Rudžiuose šimtmečiais gyvenusių šeimų, liko tik trys, iš tiek Kraupiuose - dvi, iš turbūt tuzino Žeimiuose - irgi dvi ar trys. Tiesa, keletą standartinių mūrinių trobelių valdžia pastatė svetimkūniams atėjūnam - kolchozo darbininkam.

Pavasarij ir rudenį hektarų mano tėvų pievų užliedavo vanduo. Augdavo viksvos, kurias vis tiek šienavdavom, nes galvijai mėgo. Ten veisdavosi laukinės antys, šūkaudavo "gyvi-gyvi" pempijų pulkai. O Mitreliečių pelkė, jau keliolikos hektarų, buvo puošiama legendomis, nes žmogui neįžengiama. Sovietiniai okupantai visas pelkes nusiausino. Išnaikino paukščius ir žvėris. Rudžių ir Kraupių laukai tapo prerijomis tikrąja žodžio prasme. Brisdamas per vėlniai žino kokios kilmės šurkščią žolę iki pusiaujo, turi mūvėti aulinius batus, dėvėti storus drabužius, dengiančius visą kūną, kad po pasivaikščiojimo negrįžtum kruvinas. Taip ir dariau, nes meilė savo laukam, kad ir išniekintiems stepių baisūnų, vertė užmiršti ir arti 100 laipsnių F. karštį. Ir užvis nuostabiai tie laukai, kai žvelgi nuo kaimo vieškeliuko, nuo plokščios, paligos kaimo kalvos, nutįsios apie kilometrą iš pietų į šiaurę.

Nebeskardi mūsų kaimuose dainos. Mano amžininkai beveik visi išmirė, o jų vaikai ir vaikų vaikai dainuoja miestų ansambliuose... Tie keli Rudžių svetimkūniai skęsta alkoholyje. Kelios tu atėjūnų moterys šlaikstosi girtos dieną ir naktį. Mums viešint, pas senutę našlę, skersai kelią, vidurnaktį ilgai daužė duris ir prašė "paskolinti" litų degtinei. Senutė ryte pasakojo, kad norėjusi šokti per langą ir bėgti pas mus pagalbos prašyti... Vis dėlto, į mano brolvaičių duris belstis jos neišdrįso.

"Mano kaime, žaliasai mano, / Negalėsiu tavęs pamiršti./ Ruduo (mukelta į 4 psl.)

Lietuvos dienoraštis 1944 - 1994**Alfonsas Nakas**

10

O kryžių skaičiai, nuo 1992-ju, vėl dešimtimis ar šimtais tūkstančių padidėjo. Jau tada formavosi pasagos formos kryžiais nudaigstyta vietovė. Dabar ji ištiesi į U, gal V.

Kad vėliau nepamirščiau, turiu klausimą tiems tautiečiams Amerikoje, kurie pažįsta Joną Aničą, ateizmo profesorių, sovietinių viduramžių Lietuvoje krikščionybės engėją. Prieš man Amerikon grįžtant, vienas tautietis prašė sužinoti, ką jis šiuo metu Amerikoje veikia? Kad jis Amerikoje, esąs faktas. Sklindą gandai, jog jis rašas, aišku už gerus pinigus, Vliko istoriją. Tiesiai nesinori tikėti, bet ką gali žinoti? Gal kas nors St. Petersburge ar kur kitur jį sutikote? Lietuvoje jis vadinamas buldozeriniu ateistu, nes esąs vienas iš Kryžių kalno buldozeriais naikintojų.

Kai iš Meškuičių pasileidome Vilniaus link, šiaulių priemiesty ant dviračių pravažiavo apie tuzinas Lietuvos kareivėlių, su šautuvais ant pečių. Matyt, iš manevrų? O temperatūra buvo apie 90 laipsnių F. Prie kiosko sustojome nusipirkti gėrimo (tuo vardu vadinama sultys, vaisvandeniai, viskas, kas be alkoholio). Stebėjau reklamų lentą. Vienas plakatas skelbė, kad kažkada, kažkur dainuos Nelly Paltinienė. Kodėl Nelly?

Tėviškėje

"Mano kaime! Kaime žaliasai, / Ar galėčiau tave pamiršti?", pradėjo poemą apie gimtąjį kaimą Antanas Miškinis. Rašė rudenį, varnoms šermukšniams lesant. Rašė drebančiais pirštais... Aš dienoraštį šią vasarą Rudžiuose, už 2 km į šiaurę nuo Kamajų, už 14 km į pietus nuo Rokiškio, rašiau liepos 14 ir liepos 26. Abiem atvejais - baisiai karštos dienos. Liepos 14, po šalto, šlapio pavasario šaknims dar neišdžiūvus, visu grožiu tebežydėjo didelės, rausvos dobilų atolo galvelės. Su brolvaičiu vaikščiodami, skainiojom jas, pešiojom žiedų skaidulus ir čiulpėme saldų nektarą. Linksmi dar žaliavo bulvienojai, bolavo, raudonavo jų žiedai. Po 12 dienų dobilų galvelės radau pajuočiusias, o bulvienojų bekyšojo parudę stagarai, tartum rugsėjo gale, prieš bulviakasį. Brolvaičis

Poetui Leonardui Žitkevičiui - 80 metų

Poetas Leonardas Žitkevičius "Darbininko" laikraščiu yra labai artimas žmogus. Šio laikraščio redakcijoje dirbo nuo 1968 iki 1984 m. Dabar jis gyvena savo namuose, skaito lietuvišką spaudą, rašo satyrinius eilėraščius.

Leonardas Žitkevičius gimė 1914 m. lapkričio 19 d. Vabalninke, Biržų apskr. Vaikystę Pirmojo pasaulinio karo metu praleido Rusijoje. Grįžęs į Lietuvą, baigė Vabalninko pradžios mokyklą, 1934 m. baigė Biržų gimnaziją ir įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą studijuoti liuanistikos, po kurio laiko mokėsi Pedagoginiame institute Klaipėdoje. Jį baigė 1938 m. Mokytojų Vaisėjų, Žaslių ir Trakų pradžios mokyklose. Atgavęs Vilnių, liuanistiką studijavo Vilniaus universitete. 1942 - 44 buvo Valstybinės leidyklos redaktorius, radiofone organizavo valandėlę jaunimui, literatūros, muzikos montažus ir kitą literatūrinę radijo programą.

1944 m. vasarą pasitraukė į Vokietiją. Karui pasibaigus, dirbo

"Žiburių" laikraščio redakcijoje, i Ameriką atvyko 1947 m. Kurį laiką dirbo "Amerikos" laikraščio redakcijoje.

Savo poeziją pradėjo spausdinti 1927 m. "Žvaigždutėje". Nuo tada jis pastoviai rašė vaikams, spausdino jaunimui skirtose spaudoje. Vaikams išleido šias knygas: "Čiru vyru pavasaris" 1935, dailininkas Petras Rauduvė; "Su tėvelio kepure" 1938, dail. T. Valius; "Muzikantų brigada" 1941, dail. V. Stančikaitė; laisvai vertė poemėlę "Septyni Krauziukai" 1943, spalvotos iliustracijos paimtos iš vokiško originalo; "Tarp tūkstančių žvaigždelių" 1944, dail. T. Valius; "Saulutė debesėliuos" 1953, dail. J. Pilipauskas, (premiuota); "Aš nelauksiu, kol užaugsiu" 1985, dail. Diana Kizlauskienė.

Vaikams skirta poezija yra skambanti, lengva skaityti ir mintinai išmokyti, turinys vaikui artimas ir suprantamas, patraukiantis savo pakilia, giedria - humoristine nuotaika.

Šalia vaikiškos literatūros rašė ir

rimtus eilėraščius, skelbė periodinėje spaudoje. I poeziją ateina lyrinė ironija. Toks yra rinkinys "Daiktai ir nuorūkos" 1955.

Vėliau išgarsėjo eiliuota humoristine, satyrine poezija. Ją sudaro du poezijos rinkiniai: Runcės Dandarėno slapyvardžiu "Šilkai ir Vilkai" 1950; Balio Pavabalo slapyvardžiu išleido "Vizijas prie televizijos".

Vokiečių okupacijos metu bendradarbiavo antinacinėje pogrindžio spaudoje.

Poeto Leonardo Žitkevičiaus kūryba neseniai tapo prieinama ir Lietuvos žmonėms. Vilniuje "Vytauro" leidykla šiais metais išleido jo vaikiškos poezijos rinktinę, pavadinę "Su tėvelio kepure". Knygoje sudėta 63 eilėraščiai, kurie sudaro du skyrius: "Liepos ir žvanučiai" ir "Tindi rindi, pušku pušku". Iliustravo jaunimo knygų iliustratorė Sofija Vainilaitienė. Kiekviename puslapyje yra po spalvotą piešinį, pilną išmonės ir fantazijos. Leidinys yra graži dovana poetui ju jubiliejaus proga. (P.J.)

Poetas Leonardas Žitkevičius. R. Kisieliaus nuotrauka

puikuojasi naujutėliai AUDI, BMW, Mercedes, Volvo... Kieno jie? Tie šaunūs automobiliai skiriasi ne tik išvaizda, bet ir greičiu. Keliaujant žemaičių plentu, maždaug 100 km (apie 60 mylių) per valandą greičiu, lyg vėjas prašvilpia užsienietiški modeliai. Pagarba tiems automobiliams apvainikavo Vilniuje, Gedimino prospekte, išbėgėjęs BMW, dėjęs ant stabdžių ir žviegiančiom padangom švariai apsisukęs 180 laipsnių kampu. Prie vairo šaltos laikysenos jaunuolis, o šaligatviuose, it vištos, išlakste praeiviai. Visko mačiusiose akyse lyg pyktis, lyg išgastis, o praeivių vaikinių veiduose neslepjamas pavvydas... Įdomu pastebėti, kad Lietuvoje girtų vairuotojų mažai. Už pirmą prasižengimą 2 tūkstančiai litų (!) pabauda. Už antrą - penki tūkstančiai, už trečią berods aštuoni ir atimama teisė vairuoti. Girdėjau, kad nepajėgūs sumokėti baudą, sėdi kalėjime.

Buvo ir kitokių neužmirštamų vaizdų. Rugsėjo pirma - mokslo metų pirmoji diena. Gražų, saulėtą rytą gatvėmis skuba jaunos, arba jau vyresnės moterys ir už rankučių vedasi dailiai aprengtus vaikučius, daugiausia mergaites. Kitą kiekvienos mokinukės rankoj - gėlių puokštelė. Nuotaika pakili, vyksta svarbus pasikalbėjimas. Gal būt tai yra pirmieji žingsniai į komunistinių dogmų nesuterštą mokyklą. Gražus skaitaus rytmėčio paradas - gėlės ir žingsniukai į Lietuvos ateitį. Vėliau popiet namo važiuoja

mokytojos, nešinos glėbiais gėlių.

Kitas vaizdas. Ankstų rytą, dar ne visai prašvitus, Karoliniškėse pro atvirą langą matau sulinkusias moteris. Su trumpom, turbūt per amžius iprastom, "beržinėm" šluoja gatvę. Pro šalį dūzgia mašinos, autobusai, o moterys su oranžinėm liemenėm nieko neboja ir atlieka savo paskirtą pareigą - švarina miestą. Turbūt kasdien.

Panašiai ir Palangoj. Rugsėjo pradžia, vėsu ir lapai pradėję dengti žemę. Rytė išėjęs pasivaikščioti, randu nušluotus šaligatvius, patvoret, gatvės. Pageltę lapai sušluoti į kupstelius. Atvažiuoja sunkvežimis, išlipa vyriškis ir su plačia, medine šūpėle semia lapus. Nepalieka ant gatvės nei lapelio. O gatvių sankryžose iškabos: "Tyla. Miestas miega. 24 - 7". (Nuo 12-tos nakties iki 7-nių ryto). Ištuštėjęs vilų rajonas turbūt ir dieną miega.

Palangos pajūrys kažkodėl nebe tas. Audrų išplautas smėlis ne toks, kur seniau girgždėdavo po padais. Kopus apaugę krūmais ir šaknimis. Kiek tik akys užmato, išrikuotos persirengimo būdelės. Auga naujas jūros tiltas - betoninis. Tuščiam plažė matau ir šiltai apsiengusius, ir viena, kitą besimaudantį. Bet miestats jaukus. Žingsniuodamas Birutės alėja, matau daug naujų vilų ir poilsio namų. Prieš juos nublunka dar išlikęs senasis "Kurhauzo" pastatas. Priešais Tiškevičių rūmus, dabar gintaro muziejų, laimina sugrįžęs Kristus. Ar Jis sugrįžęs ir į žmonių sielas?

(nukelta i 7 psl.)

KAS NAUJO LIETUVOJ

Čia bus ne kelionės aprašymas, bet vaizdai ir išpūdžiai. Ne tik blogi, bet ir geri. Pirmiausia - Lietuvos Avialinija. Suradau ją Amsterdame, nuošaliam aerousto kampelyje. B-737 lėktuvas - švarus, baltas, pasipuošęs raudonom linijom ir trispalve. Ir puštuščias. Patarnautojos mandagios, šypsenos malonios, pranešimus daro lietuviškai ir angliškai. "Laivo vadas" rusiška pavarde, jo pranešimai su akcentu. Su šypsena atnešami užkandžiai ir gėrimai - visų rūšių ir nemokamai. Priešais sėdynėje patrauklūs "Lithuania in the World" žurnalai. Net ir nutrūkęs apsaugos diržas nuotaikos nesugadina. Persėdęs kitur, pasikalbu su kaimyne, grįžtančia iš Ispanijos kauniete.

Vilniaus aerouoste viskas eina sklandžiai. Tebevyksta štatyba, todėl paso patikrinimą praėinu dar senajam pastate. Pastebiu, kaip neuniformuotas tarnautojas pareiškia prižiūri tvarką. Daug geriau, negu prieš du ar tris metus.

Bendrą, Vilnius nedaug pasikeitęs. Per daug senas miestas, kad pasiduotų naujenybėms. Troleibusai sausakimšai pilni pilkų žmonių, kaip ir seniau. Stumtis į vidų ir

Algirdas Šilbajoris

kovoti dėl vietelės kojai pastatyti, kasdieninis reikalas. Bilietai (talonėliai) įsigjami iš anksto ir "išmušami" kur nors vidų priverstinioj dėžutėj. Jeigu nepasieki dėžutės - perduodi per rankas ir talonėlis grįžta su skylutėm. Kai pasakai "ačiū", veiduose vos pastebima reakcija. Nežinia - ar nesuprato, ar nustebė dėl tokio nereikalingo gesto. Beje, neturinčiam talonėlio - 100 litų pabauda, jeigu kas patikrintų. O vairuoja dažniausiai moterys.

Vilnius lietuviškas, lenkiškas ir rusiškas. Jeigu atsisėdi į belaukiantį taksį, tai beveik visada vairuotojas rusas. Ima nedaug ir atsiskaičiuoja teisingai. Bet Vilnius, kaip ir visa Lietuva, turi du pasaulius. Vienas kasdienybės apsinkintiems vietiniams, kitas užsieniečiams. Ir kainos skirtingos. Prie "Karolinos" viešbučio paieškojęs taksį, gaunu "auto servisą" su vairuotoju. Važiuojam netoli, bet kainą 10 dolerių. Taip ir sužinau skirtumą tarp taksi ir "auto serviso".

Vilniuje turbūt auga bananai. Kioskų languose, pakelėse ant

stalių ir ant ištemptų virvučių geltonuoja kabančios kekės - virtinės bananų. Šimtai žmonių eina pro šalį, į juos nekreipdami dėmesio. Ne visi. Šiukšlių dėžėse ir ant šaligatvio matosi bananų lupenos. Stabtelėjęs pamatau, kad dažniausiai perka jaunimas, o retkarčiais susigundo ir vyresnieji. Šalia bananų, suvargę pardavėjai su krepšeliais suvargusių bulvių ar vaisių, savo prekes siūlo taip pat suvargusiems pirkėjams. Derybos vyksta lenkiškai arba rusiškai.

Aaa... tas jaunimas. Ypač atkreipia besilankančių dėmesį jauni vyrukai. Sportiniai drabužiai, šaunūs, margi batukai, trumpai kirpti plaukai, platus pečiai, žvalios akys ir eisena. Spaudoje jie vadinami "kvadratiniais vyrukais". Nejaugi čia tie, kuriuos randa netinkamais karinei tarnybai? Įdomu, kad ir jaunesni paaugliai pamėgdžioja jų elgesį ir apdarą. Kuo jie kasdien užsiima?

Šalia bananų, besilankančius vargstančioj Lietuvoj stebina automobiliai. Čia irgi du pasauliai. Šalia trejetos ar ketvertos dešimtmečių senumo, įskeltais langais ir aplamdytais šonais rusiškų mašinų,

isakymą į juos net nežiūrėti, nors kainos buvo tiesiog nenormaliai žemos. Maniškės manymu, kai grįžęs pasakojau, daug tų gintarų galėję būti tik imitacijos, kokie gražiai dažyti akmenėliai ar plastmasės dirbiniai.

Pilies gatvėje prekiaujama ir paveikslais. Daugiausia aliejiniais, akvarelėm, grafika. Vyrąjau Vilniaus senamiesčio vaizdai, religinės temos. Gedimino prospekte tos mergytės pardavinėja moterims veido kremus, rašomąją medžiagą, net knygas, nors abiejuose prospekto šonuose yra bent keli knygynai. Vėl gi, prospekte veikia bent keli spaudos kioskai, o ant kokių dėžių atsitūpę, ar tiesiai ant šaligatvio atsisėdę, iš glėbio berniukai pardavinėja nors tris populiariausius dienraščius: "Lietuvos rytą", "Respubliką" ir "Lietuvos aidą". Prekybinę laimę bandomančios senutės prospekte sėdinėja tik ant šaligatvio, nugaras į namų sienas atrėmę. Jų prekės - vien daržo produktai: ryšulėliai svogūnų laiškų, morkų, ridikėlių. Nė karto nemačiau, kad kas prie jų sustotų, kad ką pirktų.

Grįžtant prie bananų, aš jų nemėgstu, namie imu tik, kaip šioj tokį vaistą (kraujospūdžiui mažinti). Per 4 savaites Vilniuje nusipirkau tik vieną, kai buvau labai išalkęs, o į restoraną eiti neturėjau laiko. Bananų kainos tvirtos ir vienodos: 3.80 lito už vieną kilogramą. Prekiautojos turi svarstyklės ir skaičiavimo mašinėles. Mano bananas kainavo 70 centų. Jį valgydamas žygiavau savo keliu. Daugelis, visokio amžiaus žmonių, taip daro. Kas bananus mėgsta, gerai užkanda. Ir palyginti pigiai; be lito ar pusantro nė kioskuose ko valgomo nepaimsi. Beje, ant kiekvieno skersgatvio, net tankiau, pridėliota kubo formos gal pusmetro dydžio atmatų dėžių. Daugiausia jos priglaudžia bananų luobų.

Pora nebe gatvinės, o didžiosios prekybos pavyzdžių. Mane prašė Amerikon iš Vilniaus atvežti vokiško veidui kremo "Eldena". Sakė, kad gausiu universalinėje parduotuvėj, prie Lietuvos viešbučio. Norėjau 4 - 5 dėželių. Kol keturias supirkau, reikėjo keturių savaičių. Arba "dar neužsakyta", arba "jau išpirkta". Viena nuoširdi pardavėja net patarė bandyti laimę Kalvarijų turguje, universaliausiam prekėmis ir didžiausiam po Gariūnų. Tikrai, dėželė nr. 3 gavau turgaus kioske. Ji kainavo 12 lt, kai už nr. 1 ir nr. 2 universalinėje mokėjau po 16 lt, o už nr. 4 - 18 lt.

Patriotiškai nusiteikęs giminaitis gyrė kai kurių Lietuvos produktų kokybę. Sako, paragauk mūsų šokolado "Princas". Jį gamina Kaune. Jo skonis beveik kaip šveicariško. Nuėjau į didžiausią saldumynų parduotuvą "Svajonė", Gedimino pr. Pasirodo, "Princas" net keturių rūšių,

lengvai atpažįtamų iš skirtingų spalvų įpakavimų: tamsus šokoladas, tamsus su riešutais, pieninis (ar grietininis) ir pamišau koks ketvirtas. Visi po 100 gr. Nusipirkau po vieną abiejų tamsiųjų, nes juos mėgstu. Tikrai, šokoladas patiko. Sakau, nusipirksiu po 2 - 3 plyteles visų rūšių prieš išskrisdamas. Pavaišinsiu amerikonus lietuvišku šokoladu. Iki grįžimo likus trims dienoms, nueinu į "Svajonę". "Ka, "Princo"? nebeturime", atraportuoja pardavėja. "Ar nebegamina?", - nustebe klausiu. "Ka jūs, pykteli, išpardavėm, tai ir nebeturim... Reikės užsakyti...". (Beje, 100 gr. plytelės kainą - 2 litai).

Einu į kitą didelę parduotuvę, prekiaujančią visokiais maisto produktais, ne tik saldumynais.

(Bus daugiau)

Vilniuje, Gedimino prospekte prie Savivaldybės aikštės vyksta prekyba bananais.

Vaidas iš Lietuvių Fondo pokylio, įvykusio spalio 29 d. Lemonte. Studentams čekius įteikia LF Tarybos pirm. Marija Remienė, o jų pavardes skaito - LF Pelnų skirstymo komiteto pirm. Daina Kojelytė. Ed. Šulaičio nuotrauka

Lietuvių kalbos pamokos Balzeko muziejuje

Sakoma, kad vienas iš laimingiausių skaitmenų yra skaitmuo septyni. Balzeko muziejuje jis laimingas, nes septyneri metai klesti lietuvių kalbos pamokos nemokantiems lietuviškai. Įdomu pastebėti, kad milijoniniame mieste, bei jo apylinkėse, vis atsiranda keliolika studentų, kurie susidomi senolių krašto kultūra ir per kalbą bando suartėti ir susipažinti su ja.

Kas ši norą paskatina ir sukelia? Yra įvairių atvejų, bet pats įtakingiausias, tai asmeninis ryšys. Iš močiutės vaikystėje išgirsta lopsinė apie drugelius ir mėnulį sukelia norą išgirsti daugiau tos magiškos šnekos. Kasmetinis pasivaikščiavimas senose lietuvių kapinėse ir ant prosnelio paminklo akmenyje iškaltos raidės "a.a.". Tos nudilusios nuo lietaus ir vėjo raidės lyg nematoma vėlės ranka atveda dukraitę į gilesnį savo giminės kilmės pažinimą.

Didžiausią įtaką jaunų žmonių gyvenime daro meilė. Įsimylėdami lietuvių kilmės jaunuolius, jaunuoles, kitų tautybių draugai pajunta didelę spragą nieko nežinodami apie mylimo žmogaus šeimos papročius ir dar labai gyvą kalbą. Be šio pažinimo ir gilesnis meilės ryšys pasidaro sunkiai pasiekiamas tikslas.

Ateina ir daktaro laipsniam besiruošiantys studentai. Pasirinkdami temas apie Rytų Europos, ar Lietuvos problemas aiškiai supranta kalbos pažinimo spragą. Nors trumpas, bet pagrindinių lietuvių kalbos taisyklių žinojimas palengvina kelius ir į akademines aukštumas.

Atvedė į studijuojančių klasę turistinė kelionė į Kryžių kalną, kur viena moters skulptūra išvagotu veidu ir skulptoriaus išdrožtais žodžiais "... nelaužyk sau rankų, kaip beržo šakas, kad laužo užrūstintas vėjas" (P. Vaičiūnas). Tas išskirtinis poeto sakinytis, tas skausmu gyvas moters veidas buvo paskata išgirsti daugiau šios kalbos sakinių ir juos ištartį.

Į klasę įbėga užduosusi studentė. Praleido visą dieną skraidydama karšto oro balione. Tačiau savo namų užduotį atliko sėdėdama spalvingo baliono kampelyje. Ar galite įsivaizduoti, kad spalvingo baliono krepšyje vyksta lietuvių kalbos žodžių linksniavimas?

Muziejus nėra vien rodimų ir knygų vieta. Čia vyksta gyvas minčių pasidalinimas mintimis, paskaitos ir naujų draugų susipažinimas. Mes esame atsakingi už kiekvieną, norintį daugiau sužinoti apie savo kraštą, papročius ir kalbą.

Lietuvių kalbos pamokos vyksta Balzeko lietuvių kultūros muziejuje, 6500 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629. Dėl informacijos - telef. 312 582 - 6500. Fax 312 582 - 5133.

Gailutė Valiulienė

Dėl radijo programų

"Lietuvos atsiminimų" radijo laidos, mirus jų direktoriui dr. Jokūbui Stukui, sustojo. Kadangi iš buvusių klausytojų gaunama nemažai užklausimų dėl šių laidų ateities, velionio žmona Loreta Stukienė praneša, kad buvo ir yra dedamos pastangos vėl testuoti šias laidas per Seton Hall Universiteto SWOU stotį.

Sutikimas lietuviškai programai yra gautas sekmadieniais 10 val. ryto. Kadangi maždaug kaip tik tuo laiku lietuviškose bažnyčiose vyksta pamaldos, tai šis laikas yra nepriimtinas.

Loreta Stukienė vėl kreipėsi į radijo vadovybę su prašymu, kad būtų paskirtas patogesnis laikas. Su tuo sutinka ir šių radijo laidų talkininkai: Algirdas Šimukonis, Jonas Patrick, Irena Veblaitienė, Julius Veblaitis ir Virginija Obando.

Kai bus gautas patogesnis laikas, visuomenė bus tuoj informuota spaudoje.

J. Veblaitis

Krikščionys demokratai - prieš 1995 metų biudžeto projektą

Lapkričio 10 d. Seimo rūmuose įvyko krikščionių demokratų atstovų Krikščionių demokratų partijos atsakingojo sekretoriaus Alberto Šimėno ir Seimo krikščionių demokratų frakcijos narių Kazimiero Kuzminsko bei Juliaus Beinorto spaudos konferencija. Pasak A. Šimėno, Vyriausybė, pasimokiusi iš šių metų biudžeto vykdymo patirties nutarė gyventi lengviau, todėl numatė gerokai mažesnes biudžeto pajamas, negu iš tikrųjų galima surinkti. Pagrindines biudžeto pajamas - apie 35 procentus - kitamet sudarys pridėtosios vertės mokestis (PVM). Jis paskaičiuotas remiantis tuo, kad 1995 metais bendras vidinis produktas Lietuvoje sudarys 18,2 milijardo litų, sakė A. Šimėnas. Tačiau kitos institucijos pateikia visai kitus skaičius. Ekonomikos ministerija prognozuoja, kad bendras vidinis produktas sudarys 23 milijardus litų, o Tarptautinis valiutos fondas - 27 milijardus litų. A. Šimėno nuomone, reikėtų argumentuoti ir įrodyti, kieno prognozė labiau pagrįsta ir tik po to skaičiuoti galimas pajamas. Seimo narys Kazimieras Kuzminskas pasakė, kad ateinančių metų biudžeto projektas tenkina tik jėgos struktūras - Vidaus reikalų, Krašto apsaugos ministerijas, - o sveikatos apsaugai švietimui, mokslui, kultūrai, skiriamos labai menkos lėšos. J. Beinortas kalbėjo apie butų starybų finansavimą iš valstybės biudžeto. Jis pasakė, kad dabar eilėse butui statyti stovi apie 89 tūkstančius šeimų, iš kurių dešimtdalis yra socialiai remtinis.

ELTA

Chicagos lietuvių gyvenime

Prel. K. Vasiliauskas Chicagoje

Prel. K. Vasiliauskas, Vilniaus arkikatedros - bazilikos klebonas ir Vilniaus kunigų seminarijos rektorius, spalio 20 d. atvykęs į Chicago, lapkričio 1 d. pajudėjo į New Yorką.

Prel. K. Vasiliauskas savo viešnagės Chicagoje metu turėjo eilę įvairių susitikimų su vietos lietuviams. Pirmasis iš jų buvo spalio 21 d. Jaunimo Centro kavinėje. Svečias aukojo mišias Nekalto Prasiždėjimo parapijos bažnyčioje (spalio 23 d.) ir Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos koplyčioje Lemonte (spalio 30 d.) pasakydamas

prasmingus pamokslus. Tiek Chicagoje, tiek Lemonte jis taip pat rodė ir filmą apie Sibirą, kur jam prisiėjo praleisti apie 10 metų. Taip pat jis papasakodavo savo pergyvenimus bei atsakinėdavo į publikos klausimus.

Svečias iš Vilniaus taip pat dalyvavo BALFo seime, kur susitiko su Balii Gajausku, kuris taip pat ilgesnį laiką kentėjo Sibire. Prelatas paskaitė prasmingą invokaciją Amerikos Lietuvių Kongrese, įvykusiame spalio 29 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Tą patį vakarą jis dalyvavo ir Lietuvių Fondo pokylyje Lemonte. Visur jis būdavo sutinkamas su dideliu dėmesiu ir pagarba.

Prel. K. Vasiliauskas skaito invokaciją Amerikos lietuvių kongrese spalio 29 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. Ed. Šulaičio nuotrauka

Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. Grožvydas Lazauskas kalba, atidarant XII Amerikos Lietuvių kongresą spalio 29 d. Chicagoje. Ed. Šulaičio nuotrauka

Waterbury, CT

JAV Lietuvių Bendruomenės Waterbury apylinkės valdyba perreitalis metais nutarė suruošti bendras Kūčias. Puikiai buvo parengtas didžiulis stalas, prie kurio susėdo virš šimto žmonių. Stalai buvo sustatyti vienas prie kito kvadrato formoje. Žmonės sėdėjo tik iš vienos stalo pusės, apie visą salę. Salės viduryje buvo graži kalėdinė eg-lutė, gražiai lietuviškais motyvais papuošta Natalijos Veliškienės. Kūčių tradicinius patiekalus parengė valdybos narės bei talkininkės, kurioms vadovavo valdybos vicepirm. Zina Čerkienė.

Šiais metais Kūčios rengiamos gruodžio 18 d., sekmadienį prieš Kalėdas, 4 val. popiet šv. Juozapo parapijos salėje.

Waterbury LB apylinkėi jau antri metai vadovauja tokia valdyba: pirm. Albertas Melninkas, vicepirm. Linas Balsys, Zina Čerkienė, Jūratė Vaitkutė, garbės pirm. Viktoras Vaitkus, prot. sekr. Genovaitė Valiulienė, sekr. Elena Norkienė, izd. Antanas Žemaitis, nariai: Vytautas Petruškevičius, Juozas Stasionis, Violeta Stasionienė, Albinas Želvis.

A.V.

Vytautas Landsbergis apie Rusijos karinę ekspansiją

Vytautas Landsbergis lapkričio 9 d. spaudos konferencijoje pareiškė, kad Rusija siekia įteisinti savo karinį buvimą kažkada buvusioje SSRS teritorijoje, taip pat ir Lietuvoje. Lietuvos valdžios ir valstybinių valdžios organų pareiga, sakė jis, - atlaikyti ir pasipriešinti šioms ketinimams.

Opozicijos lyderis priminė, kad Lietuva yra "paskutinis gabalėlis buvusios SSRS valdose, kuriame teisiškai nekonstatuotas ir nelegalizuotas Rusijos kariuomenės buvimas". Kitose buvusiose SSRS respublikose, sakė jie, siekiama jos kariuomenės buvimą "labai ilgai". Vytautas Landsbergis atkreipė dė-

Dar vienas "Lituanicos" sezonas

Neseniai "Lituanicos" futbolo klubas užbaigė dar vieną sezoną (jau 44-ąjį). Netrukus laukia 45 metų veiklos minėjimas. Tai pats seniausias lietuvių sporto klubas Amerikoje, išskyrus New Yorko "Atletus", kurie dar ilgiau gyvuoja.

Praėjęs "Lituanicos" sezonas nebuvo toks derlingas ir linksmas, kaip ankstesnieji keturi, kuomet buvo pasiekta meisterystė aukščiausioje lygoje ir garbingai kovota geriausiųjų Chicagos apylinkių komandų tarpe.

Ši pavasarį "Lituanica" aukščiausioje lygoje užėmė paskutinę 10-ąją vietą ir buvo priversta kristi į I-ąją divizioną. Tačiau ir šioje žemesnėje grupėje buvo nelengva ir komanda pirmame rate telaimėjo 5 taškus, nors ir paskutinėje vietoje neliko.

Daugumoje yra rašoma ir kalbama tik apie pirmąją klubo komandą, tačiau klubas jų turi žymiai daugiau ir jos visos rungtyniauja pirmenybėse. Taip pat dar yra - rezervinė (jos veikla, nukritusi į I-ąją divizioną, yra suspenduota), veteranų, jaunių ir jaunučių komandos. Jas visas suburti ir išlaikyti reikia nepaprastai daug darbo ir pinigų. Stambesniųjų rėmėjų klubas nebeturi, tai reikia gerai suktis, norint iš mažų įplaukų sumokėti visas susidariusias išlaidas. Jų per metus yra apie \$3,000, neskaitant šimtų valandų, kurias praleidžia klubo vadovybės nariai, dažnai pridėdami ir savų pinigų.

Klubo komandos žaidžia ir salės futbolo pirmenybėse, kurios vyksta Villa Park miestelyje, Chicagos šiaurės vakaruose. Ten rungtyniaujama nuo pirmojo sausio mėnesio sekmadienio, žaidžiant kiekvieną sekmadienį.

Šiemet klubas gražiai priėmė svečius iš Lietuvos. Jie buvo atvykę į Pasaulio futbolo pirmenybes Chicagoje, sužaidę draugiškas rungtynes (tai buvo veteranų susitikimas). Taip pat buvo surengtas turnyras - gegužinė Lemonte, kur dabar klubas turi savo "namų" aikštę šalia Lietuvių Centro pastatų.

Gaila, kad klubo pirmoji futbolo komanda dabar negali gauti pasipirties iš Lietuvos, o anksčiau iš ten atvykusieji žaidėjai ne visada gali daug ką padėti: kai kurie jau pavargę ir pasitraukę, o kiti - dėl sunkių gyvenimo sąlygų neturi progų lavintis ir tobulėti. Kiti žaidžia universiteto futbolo komandoje ir tik tam tikrais laikotarpiais gali žaisti lietuvių komandoje. Taigi dėl to ir atsirado komandos krizė, kuri jaučiama nuo pernai pavasario. Tačiau pirmosios komandos vadovai: Gediminas Bielskus ir Albertas Glavinskas vis ieško naujų žaidėjų ir tikisi vėl sugrįžti į "major" divizioną.

Reikia ne vien tik žaidėjų, bet ir pinigų, nes be jų čia negalima žengti nė vieno žingsnio. Yra brangi žaidėjų ir komandų registracija, dideli teisėjams atlyginimai, daug kainuoja aprangos įsigijimas. Nežiūrint, kad paprastų rėmėjų klubas dar turi nemažą, tačiau jų nepakanka, kad būtų galima drąsiai žiūrėti į ateitį. Todėl stengiamasi kaip nors papildyti klubo kasą ruošiant renginius, kurių metuose yra du: turnyras - gegužinė ir sezono užbaigimo balius. Jis įvyks lapkričio 19 d. Lietuvių Centro Lemonte didžiojoje salėje.

Ed. Šulaitis

Dabartinė Chicagos "Lituanicos" futbolo klubo valdyba. Iš kairės - V. Juodišius, B. Mikėnas, L. Juraitis, A. Glavinskas, G. Bielskus ir Ed. Šulaitis. Šis klubas sekančiais metais minės savo 45 metų gyvavimo sukaktį.

mesį, kad Rusijos kariuomenė įvairių priedangų pagalba gana ilgai įsikuria Gruzijoje, Moldovoje, Ukrainoje. Ji, sakė Vytautas Landsbergis ketina legalizuotis bei pasilikti netgi Estijoje bei Latvijoje.

Rusijos parlamentas ir vykdomoji valdžia, teigė prelegantas, ir toliau tęsia imperinę politiką, Maskvos strateginiai planai tebėra išlaikyti Baltijos valstybes ne tiktai

savo įtakos politinėje orbitoje, bet ir ekonominiame bei kariniame priklausomybėje, pabrėžė Vytautas Landsbergis.

Jis sakė, kad ketinimas pasirašyti su Rusija karinio tranzito sutartį, kuria vėl būtų įteisintas ir legalizuotas Rusijos karinis buvimas Lietuvoje, yra nusikalstamas Lietuvos nepriklausomybei.

ELTA

-- Laikraštis "Kauno laikas"

po kurio laiko pertraukos, kuri buvo išaukta finansinių sunkumų, spalio 27 d. vėl pasirodė Lietuvos spaudos kioskuose. 5 puslapyje patalpintas adv. Povilo Žumbakio straipsnis apie V. Lingio nužudymą, 10-ajame prisimintas dr. Juozas Girnius. Laikraščiu vadovauja naujas vyr. redaktorius žurnalistas Vidmantas Valiušaitis.

-- **Dr. Elena Tumienė**, buvusi Fullerton, CA, universiteto tarptautinės literatūros profesorė, staiga mirė spalio 22 d. Alamosa, CO. Liūdesyje liko sūnus dr. Vytautas Tumas su šeima Colorado valstijoje, sesuo Ona ir jos šeima Lietuvoje.

-- **Dail. Prano Domšaičio** paroda dar galima pasigėrėti iki lapkričio 27 d. Lietuvių dailės muziejuje, Lemont, IL. Kai kuriuos paveikslus galima ir įsigyti.

-- **Valdas Adamkus**, JAV Vidurio Vakarų sričių gamtos apsaugos istaigų administratorius, spalio 30 d. buvo pagerbtas Pasaulio lietuvių centre, Lemont, IL. Pagerbimą suorganizavo Lietuvių Amatininkų klubas, kuriam pirmininkauja Harvey M. Čepulionis. Pelnas paskirtas Lietuvos našlaitynamams.

-- **Amerikos Lietuvių Tarybos** kongreso pokylyje menine programą atliko Lijana Kopūstaitė, Vilniaus operos ir baletto teatro solistė, ir Gintė Čepinskaitė, pianistė, Lietuvos konservatorijos absolventė. ALTA su programa minėjo veiklos 50 metų sukaktį.

-- **Foto paroda**, kurioje bus galima susipažinti su lietuvių teatrine veikla, rengiama IX-ojo teatro festivalio proga Chicagos Jaunimo Centre, Čiurlionio galerijoje. Parodos atidarymas įvyks lapkričio 24 d.

-- **Ateitininkų moksleivių** ideologiniai Padėkos dienos savaitgalio kursai vyks lapkričio 23 - 27 dienomis Dainavoje, Michigan. Kviečiami 8, 9 ir 10 skyrių moksleiviai.

-- **Vytautas Gruodis**, Atviros Lietuvos Fondo direktorius, spalio 23 d. Montrealyje, Kanadoje, Aušros Vartų lietuvių parapijos salėje supažindino tautiečius su fondo veikla.

-- **Chicagos lietuvių teatras** "Vaidilutė" šį rudenį mini savo veiklos dešimtmetį. Devintajame Š. Amerikos lietuvių teatro festivalyje, kuris bus lapkričio 24 - 27 dienomis Chicagoje, "Vaidilutė" dalyvaus su dviem trumpais komiškais veikalais. Juos režisuos iš Lietuvos pakviestas režisierius Juozas Ivanauskas. Jis su "Vaidilute" dirbo ir prieš ketverius metus. Tada teatro festivaliui jis paruošė A. Keturakio "Amerika pirtyje" ir K. Ostausko "Šaltkalvį".

-- **Amerikos Lietuvių Romos** Katalikų Moterų Sąjungos 80 metų jubiliejinis seimas įvyks Chicagoje spalio 16 d.

-- **Tilžės akto paskelbimo** sukakties minėjimas įvyks lapkričio 27 d. Chicagoje, Šaulių namuose. Rengia Mažosios Lietuvos Resistentinis sąjūdis.

-- **Rašytojui Česlovui Grincevičiui**, Pasaulio lietuvių archyvo direktoriui, mirus, archyvas veikia ir toliau Lituanistikos tyrimo ir studijų centro priežiūroje, kaip ir per paskutinius 12 metų. Visais PLA reikalais galima kreiptis į LTSC pirmininką prof. dr. Joną Račkauską arba į jo talkininkus archyve Ričardą Petersoną ir Skirmantę Jakštaitę per Arūną Zailską. Telef. 312 434 - 4545.

NAUJOS KNYGOS

Ką tik išėjo iš spaudos nauja knyga - "Tautos sukilimas 1941", pirmoji dalis "Be šūvio". Autorius Pilypas Narutis, pats organizavęs sukilimą, aprašo savo kartos pastangas aršioje lietuvių tautos kovoje su okupantais atgauti laisvę. Apima laikotarpį nuo 1940 m. iki 1941 m. birželio 23 d. Knyga turi 404 psl. Spalvotas viršelis A. Sutkuvienės. Gaunama "Darbininko" administracijoje. Kaina 17 dol. Persiuntimas - 1.50 dol.

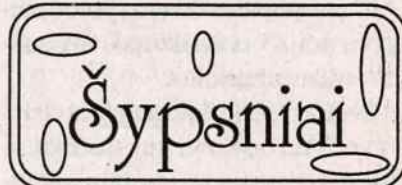
"Vidurnakčio sargyboje" II. Autorius Vytautas Vaitiekūnas. Išleido "Į Laisvę" Fondas 1994. Tai Vytauto Vaitiekūno raštų antrasis

tomas. Redagavo Antanas Sabalis. Suskirstyta į 5 skyrius: Metinės politinės apžvalgos (1974, 1977, 1979, 1981 ir 1982 m.); Krikščioniškoji socialinė etika; Lietuvos praeities vaizdai; Išeivijos rūpesčiai; Netolimos praeities vaizdai. 374 psl. Kaina 10 dol. Persiuntimas 1.50.

Dėdės Samo žemėje. Pažintis su Amerika (JAV). Autorius Vincas Šalčiūnas. Lietuvoje išleista 336 psl. knyga, yra apie 90 nuotraukų. Idomios medžiagos bei faktų rinkinys apie JAV istoriją, gamtą, ekonomiką, kultūrą ir kt. Knyga skirta Lietuvos žmonėms, bet gali

būti naudinga visiems, kurie neturėjo progos Ameriką artimiaus pažinti. Kaina 13.50 dol. su persiuntimu.

**Visos knygos gaunamos rašant:
Darbininkas
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207**

Priedanga

Žmona sako vyrii verslininkui:
- Vakar aš pagaliau išmečiau tavo senąjį kostiumą.
- Tu išprotėjai! Kuo aš apsilikčiau eidamas į mokesčių inspekciją!

Tik vienas protingas

Psichiatrinėje ligoninėje lektorius skaito paskaitą apie kasdien vis gražėjantį gyvenimą. Pasibaigus paskaitai, visa salė griausmingai ploja. Tik vienas žmogelis stovi susidėjęs rankas.
- Kodėl jūs neplojate? - domisi lektorius.
- Aš ne beprotis. Aš - sanitaras...

Pieštukai ir šunelis

Giedriukas su tėveliu užėjo į Vilniaus centrinių paštą. Giedriukas nustebęs klausia:
- Tėveli, kodėl visi rašo su pririštais pieštukais!
- Taip reikia, Giedriuk, - aiškina tėvelis. - Kai kurie žmonės užsimiršę gali į kišenę įsidėti ir išsinešti.
- Tai ir Meškis pas senelį kaime pririštas todėl, kad jo neišsineštų!!
- nušvinta Giedriukas.

Verslininko likimas

Klientas verslininko įstaigoje:
- Ar galiu pasikalbėti su jūsų šefu?
- Ne, jis šiandienai teisme.
- Gal galiu palaukti? Gal netrukus sugrįš?
- Jeigu pasiseks, anksčiausiai po trejų metų.

Vienybė

- Prašau duoti gyvenimišką pavyzdį, kada visi už vieną ir vienas už visus stoja.
- Mielai. Apeidamas įstatymus, žmogus reikalavo buto. Profesoriaus komiteto nariai visi kaip vienas buvo "už". Gavęs orderį, naujakuris pakvietė į restoraną. Mokėjo vienas už visus.

Taupykit vandenį!

Vyras skambina į butų valdybą:
- Negaliu vonioje užsuktį krana. Ką turėčiau daryti?
- Galėtumėte nusiprausti ir išmaudyti vaikus, nes mes būsime priversti uždaryti vandenį, o mūsų santechnikas dabar serga.

Geras užsiėmimas

- Nuo kada žmonės pradėjo iš tuščio į kiaurą pilstyt?
- Nuo tada, kai šis darbas pasidarė apmokamas.

Puiki firma

Paslaugų firmos skelbimas:
"Mūsų firma daro karstus, pina vainikus, parduoda bilietus tolimiems ir artimiems skrydžiams. Nesiblaškykite! Viskas vienoje ran-kose..."

Naujas automobilis

- Mano tėvas turi gražų naują automobilį, - giriasi vaikas savo draugams.
- O kur jį laiko? - klausia draugai.
- Džiūsta garaže. Visą naktį dažė ir keitė numerius.

Paslepti įrodymai!

- Algis? Čia aš. Tu velniškai gerai vairuoji savo "Žigulius". Skubiai atvažiuok pas mane. Reikia tuščių butelių iš namų išvežt. Nėpanešu. Didelė krūva susirinko.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296-4130

ATGIMUSIOS LIETUVOS DAINOS
Jūs galite namuose klausytis gražiausių Lietuvos estradinių dainų, jei įsigysite trijų kasečių komplektą (po 90 minučių kiekviena) tik už 17 dol.
(Persiuntimui pridėti 2 dol.)
Dėl užsakymų skambinti Darbininko administracijai
9 val. r. - 4 val. p. p.
tel. 718 827-1351
arba rašyti:
Darbininkas (administr.)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Būk geras, nuvežk kur nori, kad - Argi tavo žmona šiandien grįžta tik jų neliktų mano namuose. iš atostogų!

Negaunu "Darbininko"! Tokių skundų laikraščio administracija gauna daug. Kaltas tik paštas! Laikraštis pastoviai išvežamas į paštą trečiadieniais apie 1 val. popiet. Skaitytojai! Skųskitės paštu, nes tik dėl jo personalo nerangumo laikraštis pavėluotai pasiekia Jūsų namus. Skambinkite 718 990-1075. Rašykite: Postmaster, Mailing Requirements, 1050 Forbell St., Brooklyn, NY 11256. Tik Jūsų dažni skambučiai ar laiškūčiai paštu gali pakeisti situaciją į šiek tiek geresnę pusę!

SKELBIMŲ TAISYKLĖS DARBININKE

DARBININKAS pasilieka teisę atsisakyti spausdinti skelbimus, kurie, mūsų nuomone, netarnauja bendram skaitytojų labui. Taip pat nebus dedami skelbimai, kurie turės arba pornografinį pobūdį, arba tikslą suklaidinti, arba esantys prieš skaitytojų interesus.
Užuojautų ir skelbimų reikalais, norint paskelbti, ar sustabdyti skelbimą, arba norint sužinoti kainas ir kt., prašome skambinti DARBININKO administracijai nuo pirmadienio iki penktadienio tel.: 718 827-1351 nuo 9 val. ryto iki 4.30 v. popiet.

IT'S EASY TO BANK BY MAIL.

WE'LL PAY THE POSTAGE BOTH WAYS!

The South Boston Savings Bank's famous postage paid both ways bank by mail plan is easy, convenient and sensible.

When the bank receives your savings or checking account transaction it's processed and mailed back to you the same day. Thousands of our customers have enjoyed this free service for years.

When you bank by mail, the South Boston Savings Bank is as close as the nearest mail box.

Open an account today by filling out the coupon below or visiting one of our conveniently located offices.

South Boston Savings Bank
ALWAYS THE LEADER

Mail to: South Boston Savings Bank, 400 West Broadway, South Boston, MA 02127 or call 268-2680.

NAME _____ STATE _____ ZIP _____
ADDRESS _____
CITY _____
AMOUNT ENCLOSED \$ _____
SOCIAL SECURITY NO. _____
DATE OF BIRTH _____
SIGNATURE _____

MAIN OFFICE: 400 West Broadway, South Boston, MA 02127, 268-2680
WEYMOUTH OFFICE: 544 Main St., 337-1060
NEPONSET OFFICE: 740 Gashen Blvd., 825-9000
QUINCY OFFICE: 690 Adams St., 479-9000
NEEDHAM OFFICE: 355 Chestnut St., 449-0210
WEST ROXBURY OFFICE: 1833 Centre St., 323-8000

MEMBER FDIC and DIFM ALL DEPOSITS INSURED IN FULL

TINKAMIAUSIA VAIKAMS DOVANA ŠVENTĖMS

- tai Richard Scarry - MANO ŽODYNAS. Didelio formato, kietais viršeliais knyga, su daugybe spalvotų iliustracijų. Tai savotiškas žodynas, kur kiekvienas žodis yra parašytas dviejomis kalbomis - lietuviškai ir angliškai, o virš to žodžio arba šalia jo yra spalvotas piešinukas su to žodžio prasme. Pvz., spalvotas piešinukas vaizduoja paršiuką, grojantį muzikos instrumentu, o po apacia parašyta: trimitas - trumpet. Knyga suskirstyta į 48 skyrelius, pav.: Zoologijos sode; Automobiliai ir sunkvežimiai; Meškiukai apsirengia, Kūno dalys; Mes - muzikantai, ir kt. Tai jau ketvirtas šios knygos leidimas. Knyga yra tinkama mokyti lietuvių ir anglų kalbų žodžius. Gaunama "Darbininko" knygyne, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207. Kaina 20 dol., persiuntimui pridėti 1.50 dol.

PAPIGINTOS KAINOS Į VILNIŲ ŠĮ RUDENĮ ir ŽIEMĄ

	Lapkričio - kovo mėn.
Iš New York, Boston nuo	\$580.00
Philadelphia, Washington	\$660.00
Cleveland, Chicago, Florida	\$700.00
Los Angeles, San Francisco, Seattle	\$800.00

Kainos truputį brangesnės Kalėdų laikotarpyje.

- Mes siūlome keliones laivu ir skrydžius į Karibų salas -

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave
Leon, NJ 07605

(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

VILTIS (HOPE)

LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į VILNIŲ

- Siuntinių Agentūra VILTIS pristato siuntinius žmonėms asmeniškai į namus per vieną mėnesį.
- Minimalus mokestis už persiuntimą yra \$25.
- Rudens sezono persiuntimui taikoma nuolaida - 1 svaro kaina nuo 69 iki 99 centų.
- Visi siuntiniai apdraudžiami. Muitų nėra.
- VILTIS ir toliau tęsia pagalbos siuntinių organizavimo programą - VILTIES DOVANA. Aukotojas gali asmeniškai paremti vargstančią Lietuvos šeimą, Sibiro tremtinį, vienišą žmogų.

Siuntinius lapkričio mėnesį priimsime šiuose miestuose:

BROOKLYN, NY lapkričio 19 d. 12 - 4 val. p.p.

Siuntinius gruodžio mėnesį priimsime šiuose miestuose:

WORCESTER, MA	gruodžio 3 d.	11 - 3 val. p.p.
CENTERVILLE, MA	gruodžio 7 d.	3 - 4.30 val. p.p.
PROVIDENCE, RI	gruodžio 7 d.	5.30 - 7.30 val. p.p.
BROCKTON, MA	gruodžio 8 d.	4 - 6 val. p.p.
LOWELL, MA	gruodžio 9 d.	12 - 1 val. p.p.
LAWRENCE, MA	gruodžio 9 d.	2 - 3 val. p.p.
NASHUA, NH	gruodžio 9 d.	4 - 5 val. p.p.
WATERBURY, CT	gruodžio 10 d.	9 - 11 val. ryto
HARTFORD, CT	gruodžio 10 d.	1 - 3 val. p.p.
PUTNAM, CT	gruodžio 10 d.	4 - 6 val. p.p.
BROOKLYN, NY	gruodžio 17 d.	12 - 4 val. p.p.

Smulkesnės informacijos prašome teirautis telefonu:

(617) 269 - 4455

Gintaras Karosas ir VILTIES ŠTABAS

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$550 r.t.
Chicago-Vilnius-Chicago \$550 r.t.
One way to Vilnius \$370
One way to Kaunas \$370

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

MES SIŪLOME PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS AMERIKOJE AR KANADOJE

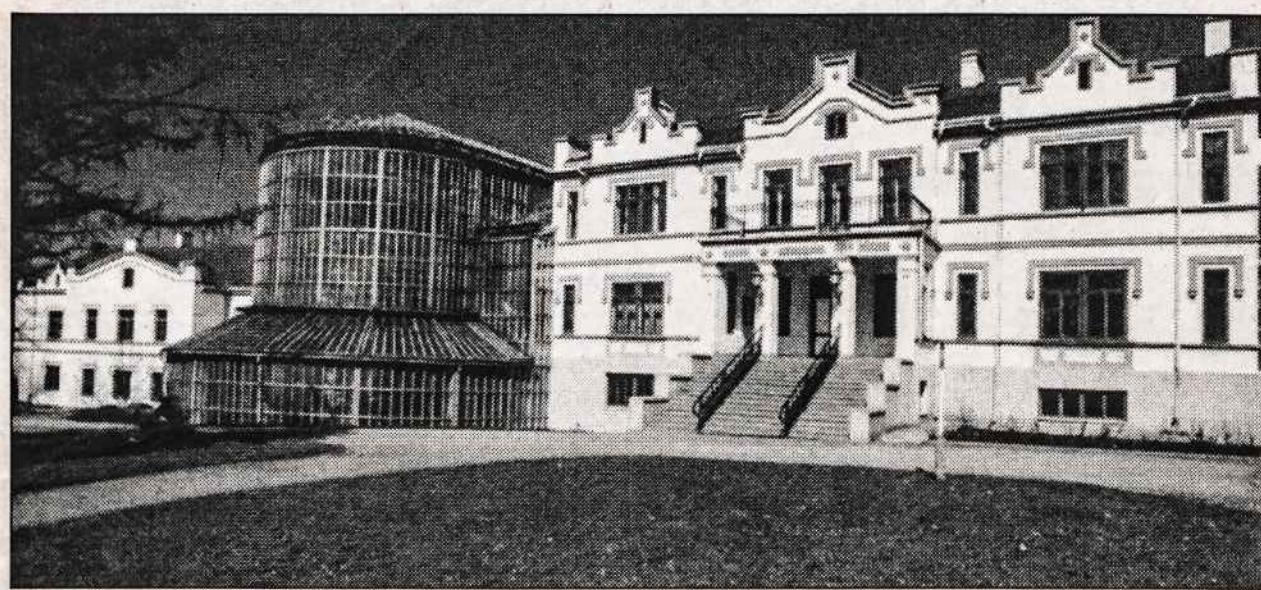
Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780

Kretingoje buvę grafo Tiškevičiaus rūmai ir "oranžerija", kurioje dabar įsikūręs restoranas "Pas Grafa".

KAS NAUJO LIETUVOJ

(atkelta iš 4 psl.)

Miestelio centre naujos krautuvės, istaigos, gėlynai. O prie bažnyčios mūro ratukuose sėdi pagyvenęs invalidas. Priešais jį - svastyklės. Pasisveriu - 25 centai. Sumoku dar 50 centų ir nufotografuoju. Žmogelis, žinoma, susirūpi savo išvaizda. "Kaip sekasi", paklausiu. "No, gyventi jau reik...". nutęsia žemaitis.

Jau nebe pirmą kartą aplankau savo gimtą miestelį Kretingą. Pradedu pasiruošti prie pasikeitimų, bet randu ir naujovių. Buvusiuose grafo Tiškevičiaus rūmuose muziejus. Kadaiš išpūdingam šiltnamyje dabar išpūdingas restoranas - "Pas Grafa". Geras maistas, puikus patarnavimas ir egzotiška tropinių augalų aplinka. Toks restoranas nepadarytų gėdos ir brangiausia Amerikos viešbutyje. Tik... kažkodėl padavėjas neparūpina servetėlių.

Prie gretimo stalo sėdi grupė gerai apsirengusių, svarbios išvaizdos, tamsaus plauko vyrų ir kelios damos. Vienas iš ponų nejaukiai peržvelgia mane nuo galvos iki kojų. O iš kitos pusės su vadove nuolankiai praeina trys mandagūs

pranciškonai. Jaučiuosi saugus. Nežiūrint, ar pietaujam dviese, ar penkiese, "menu", arba patiekalų sąrašas tikrai vienas. Ne tik Kretingoje, bet ir visur.

Beieškodamas buvusių draugų (nesėkmingai), miesto pakraščiuose pastebiu daug naujos statybos. Ivaivaus stiliaus baltų plytų didokai namai, arba nebaigti, arba tik pradėti, bet statyba sustojusi. Kai kur net langai užmūryti. Ir gatvės neužbaigtos, net nepravažiuojamos. Kažko, matyt, pritrūko. Tas pats ir Kaune, ir Palangoje, ir Vilniuje, ir turbūt visur. Kodėl?..

Kai 1944 metais palikau Kretingą, joje buvo apie 7000 gyventojų. Knygelėje "Bread and Breakfast Lithuania" skaitau, kad dabar ten gyvena apie 44 tūkstančiai. Sunku patikėti.

Kas pažįsta Kretingą, turbūt prisimena Kęstučio gatvę nedidelį mūrinį namą, kuriame būdavo paštas. Dar užpernai tas namas stovėjo nepataisomai sugriuvęs ir apleistas. Šį kartą, žiūriu - ir savo akimis netikiu. Naujas, rausvų čerpių stogas, šviesiai ir tamsiai rausvos sienos, balti kampai, balti langai. Tartum Bermuduose. Jeigu šitaip

Vilniaus senamiestį atnaujintu, tai mūsų sostinė taptų visos Europos pažiba. O gal kada nors?..

Mano bičiulio vairuotojo patarimu, prie Mosėdžio stabtelėjau ir apžiūrėjau Akmenų muziejų. Žinojau, kad Žemaitijoje daug akmenų, bet čia susirinkę didelės ir mažos granito uolos beveik iš viso pasaulio. Vaikštom tarp jų ir stebimės žmogaus pajėgumu tuos akmenis iš arti ir iš toli atgabenti. Kartu jaučiame ir žmogaus menkumą. Mes čia - laikinai, o akmenys - amžinai.

Netoli Salantų apžiūrėjau dar vieną muziejų. Ūkanotam debesų fone mus jau iš tolo pastitinka iš medžio kamienų suręstas, dangų siekiantis ir grąšinantis šakotas kryžius. Jį praėjė, pasineriam į dvasių pasaulį. Iš visų pusių aklo mis akimis mus stebi uolose iškalta vaiduokliški veidai. Ant medžių kamienų, ant sienojų, ant aptrupėjusių paveikslų, kiekvienam žingsnyje be garso į mus kalba iškankinta senovė. Karai, marai, Sibiro kančios - viskas čia nematomai, bet jaučiamai išsakyta. Čia lendam pro medžių šaknis po pamatais, čia kylam aukštyn uolomis, čia sliuogiam suvirtusiais rąstais ir niekur mūsų nepalieka sustingusių budintys buvę kaliniai ir tremtiniai - ar kam nors rūpės, kaip iš tikrųjų ten buvo?

Vėliau Vilniuje nuvykstu į Migracijos departamentą apsirūpinti Lietuvos pasu. "Lengviau kupranagariui išlysti per adatos skylutę"... Šv. Rašto žodžiai gal čia nelabai tinka, bet apibūdina tai. Idant "atstatyti" (!?) Lietuvos pilietybę, reikia užpildyti prašymą, pareiškimą ir pasižadėjimą (daugiau niekad nenusidėti?). Reikia su savim turėti gimimo liudijimą, įrodymą, kad tėvai ar seneliai buvo Lietuvos piliečiai, sutuoktinių liudijimą ir jeigu, neduok Dieve, kiek pakeista pavardė, ar vienas vardas "nukrites"

Žemaitijoje aplankau dar porą vietovių, ieškodamas giminės "šaknų". Iki šiol galvojau, kad praeitis dar netoli, bet dabar suvokiu, kad jau per daug laiko ir vandens nutekėta... Niekas nebežino ir nebeatsimena, kas ir kur prieš 80 ar 100 metų gyveno ar mirė. Beieškodamas praeities, Viešniuose sutikau daug metų Sibire išskentėjusį, seną, bet šviesaus proto kaimietį - kraštotyrininką. Vienam jo kambaryje įkurtas senienų muziejus su

dabartinių laikų aktualijomis, ir apie viską jis gali daug papasakoti. Kitur užėinam pas vieną mokytoją, Simano Daukanto muziejaus Papilėj tvarkytoją. Ir čia šviesi asmenybė nuošaliai Lietuvos kampeleje.

Gyventojų patariamai, Vilniuje nuvažiuojame į Valstybinį Istorijos archyvą. Sumokėjęs sauja dolerių, ten gaunu kopijas senų dokumentų, kurie nurodo bajorišką kilmę ir atseka vieną mano giminės šaką net iki 17-to šimtmečio. Turiu stebėtis, kad archyvai taip gerai išlaikyti.

Daug liūdnesnė praeitis Lukiškių aikštėje. Čia dunkso buvusi KGB būstinė, požemiai, archyvai. Iš anksto gavęs leidimą, skaityklos kambarį su vertėjos pagalba žiūriu į pageltusius bylų puslapius. Tardymai, tardymai, tardymai... Šimtai lapų, surišti į didžiulius tomus. Liudininkų tardymai, apkaltintųjų tardymai, giminių, draugų, tėvų, vaikų tardymai. Viskas rusų kalba. Košmaras... Randu savo dėdės, 1941 metais išvežto kažkur į Sverdlovsko rajoną, bylą. Buvęs policininkas, nuteistas 8 metams griežto režimo lagerin. Jo byla sujungta su keliolikos kitų, jų tarpe svarbių, gerai žinomų Lietuvos vyrų bylomis. Tardymuose nurodoma, kad jie visi planavo sukilimą - sargybos nuginklavimą ir pabėgimą iš lagerio. Penki tomai tardymo protokolų. 1942 metais galutinis sprendimas: "Rastreliai" (sušaudyti). Suskaičiuoju 14 pavardžių. Randu motinos pasiteiravimą - kur dingęs mano sūnus? Atsakymas - pranešti žodžiu, kad 1944 metais mirė nuo širdies paralyžiaus. Mirties pažymėjimo nėra...

KGB rūsyje kalėjimo vienutės, tardymo, kankinimo, nužmoginimo, žudymo kambariai. Ant sienos baisiai sužalotom galvom, pačių kankintojų padarytos partizanų fotografijos. Vieni atpažinti, kiti ne. Visi buvo gyvi, kadaise tikėjo į Lietuvos ateitį. Dabar tik iškraipyti veidai, kaip tam "absurdo" muziejuje... Ar mes juos atsiminsime? Kai išmirs dabar ten budintys buvę kaliniai ir tremtiniai - ar kam nors rūpės, kaip iš tikrųjų ten buvo?

Vėliau Vilniuje nuvykstu į Migracijos departamentą apsirūpinti Lietuvos pasu. "Lengviau kupranagariui išlysti per adatos skylutę"... Šv. Rašto žodžiai gal čia nelabai tinka, bet apibūdina tai. Idant "atstatyti" (!?) Lietuvos pilietybę, reikia užpildyti prašymą, pareiškimą ir pasižadėjimą (daugiau niekad nenusidėti?). Reikia su savim turėti gimimo liudijimą, įrodymą, kad tėvai ar seneliai buvo Lietuvos piliečiai, sutuoktinių liudijimą ir jeigu, neduok Dieve, kiek pakeista pavardė, ar vienas vardas "nukrites"

Su a.a. Adolfu Valeška atsisveikinus

Š.m. gegužės 11 d. mirė dailininkas, tapytojas, vitražistas Adolfas Valeška. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse Kaune.

Velionis gimė 1905 m. kovo 15 d. Kybartuose. 1920 m. baigė Voronežo komercijos, 1928 m. Kauno meno mokyklą. Tobulinosi Berlyne, Romoje, Paryžiuje. Buvo nepriklausomųjų dailininkų draugijos (1930 m.) įkūrėjas ir pirmininkas. Nuo 1928 m. - bažnyčių dekoratorius. 1933 m. įsteigė privačią bažnytinio meno studiją. Organizavo Bažnytinio meno muziejų Kaune, 1935 - 1940 m. buvo jo direktorius. Šiam muziejui ir M. K. Čiurlionio galerijai rinko liaudies meno eksponatus. 1940 - 1944 m. - Vilniaus dailės muziejaus direktorius, 1942 - 1944 m. Vilniaus dailės akademijos dėstytojas.

1944 m. pasitraukė į Vakarų, gyveno Vokietijoje. 1947 - 1949 m. dėstė Freiburgo dekoratyvinės ir taikomosios dailės mokykloje. 1947 m. su T. Valiumi ir V. Vizgirda įkūrė Lietuvos dailės institutą, ilgas metus buvo jo pirmininku (iki 1983 m.). 1950 m. persikėlė gyventi į JAV, gyveno Chicagoje, vėliau Indianoje. 1951 m. įsteigė dekoratyvinės dailės studiją Chicagoje. Į Lietuvą grįžo 1993 m.

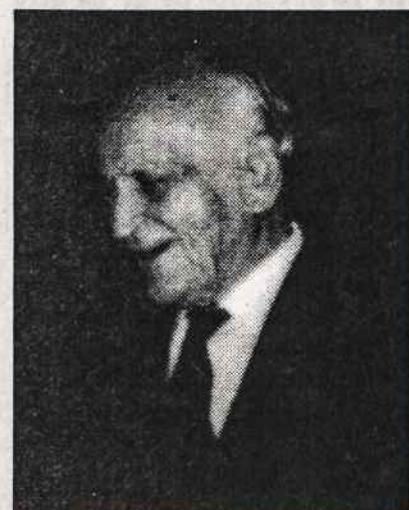
Nuo 1930 dalyvavo parodose Lietuvoje ir užsienyje - Latvijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Olandijoje, Belgijoje, Italijoje, Kanadoje ir JAV, pelnė nemažai apdovanojimų.

A. Valeška nutapė portretų ir portretinių kompozicijų, natūrmortų, religinės tematikos kompozicijų, sukūrė freskų Lietuvos ir JAV bažnyčioms, vitražų. Sukūrė dekoracijas K. V. Banaičio operai "Juratė ir Kastytis" (1972, Chicago lietuvių operoje).

Parašė straipsnių apie liaudies dailę, tapybą. Juos skelbė "Naujojoje Romuvoje", "Ateityje", "Lietuvos aido", "Vilniaus balse" ir kt., gyvendamas JAV - "Drauge". 1935 m. parengė leidinį "Bažnytinio meno muziejus".

Mirė Jonas Čiuberkis

Korp. Neo-Lithuania filiteris Jonas Čiuberkis, gimęs 1914 m. sausio 20 d. Rygoje, Latvijoje, mirė spalio 20 d. Clevelande, OH. Palaidotas spalio 24 d. Clevelando Visų Sielų kapinėse.

Baigęs Rygos gimnaziją, Jonas atvyko į Kauną, baigė Karo mokyklą atsargos jaunesniuoliu leitenantu ir įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą. Baigęs teisių fakultetą, dirbo Vidaus reikalų ministerijoje kanceliarijos viršininku.

Velionis universitete įstojo į Korp. Neo-Lithuania. Pradėjo bendradarbiauti "Lietuvos aido", "Jau-nojoj kartoj" ir "Savivaldybės" bei "Policijos" žurnaluose. 1938 ir 1939 metais redagavo Korp. Neo-Lithuania leidžiamą žurnalą "Akademi-ka".

Bolševikams 1940 m. birželio mėn. okupavus Lietuvą, pasitraukė į Vokietiją ir įstojo į Škirpos organizuotą aktyvistų fronto dalinį. Prasiėdęs vokiečių-rusų karui, grįžo į Lietuvą ir dirbo Vilniaus miesto valdybos sekretoriumi.

J. Čiuberkis 1943 m. kovo 13 d. vokiečių gestapo buvo areštuotas kaip vienas iš 46 Lietuvos inteligentų - įkaitų ir pasiūstas į Stuthofo koncentracijos stovyklą - "Die-vių Mišką", aprašyta Balio Sruogos ir kun. Stasio Ylos atsiminimuose. Vienuolika šios grupės kankinių žuvo Stuthofe, daugelis kitų buvo visiškai fiziškai palaužti. Bolševikai arnijai užėmus Stuthofą, Jonui pasisekė susisiekti su lenkų pogrindžiu ir po kelių mėnesių pasiekė Vakarų Vokietiją.

Reutlingene dirbo Lietuvos Tautininkų Sąjungos centre ir vėl ėmėsi bendradarbiauti spaudoje:

- turėti įrodymą, kad tai buvo le-galiai padaryta. Tą viską 103 kam-bary nuolankiai įteikti uniformuo-tai tarnautojai (tik kodėl tos uni-formos tokios rusiškos?). Nuo tada Jūsų likimas jos rankose. Būkit tam pasirošę. Beje, reikia turėti ir ko-pijas, ir dokumentų originalus. Be jų prapuole.

Toliau mano keliai veda į Kauną. Tikrai nežinau, ką tas reiškia, bet

"Mūsų kelyje", "Mintyje" ir "Lietu-vyje". Rašė J. Meškučio ir J. Pam-ūšio slapyvardžiais, dalyvavo or-ganizuojant lietuvių studentų kor-poraciją "Vytyt".

1949 m. pabaigoje J. Čiuberkis atvyko į Clevelandą. Čia jis buvo vienas pirmųjų iniciatorių, atku-riant Korp. Neo-Lithuania išei-voje ir eilę metų ėjo įvairias parei-gas korporacijos valdyboje.

Velionis veikliai dalyvavo, or-ganizuojant Lietuvių Bendruomenės Clevelando apylinkę ir Ohio apy-gardą. Bendradarbiavo "Dirvoje", o 1962 - 1968 metais dirbo kaip "Dirvos" vyriausias redaktorius.

Organizuojantis Clevelando tautinėms grupėms, J. Čiuberkis įsi-traukė į Pavergtųjų Tautų Sąjūdžio veiklą, kurios tikslas buvo supa-žindinti amerikiečių visuomenę su lietuvių ir kitų pavergtųjų tautų problemomis.

Dar Reutlingene 1949 m. susi-tuokė su Regina Steikūnaitė. Su ja išaugino lietuvišką šeimą - Danutę, Arūną ir Iloną. Iš jų susilaukė ke-turių anūku.

A. Mackevičius

tuoj susipažįstu su posakiu "Kau-nas yra Kaunas". Gal todėl, kad čia retai išgirsti nelietuvišką žodį, kad čia žmonės linksmesni. Laisvės Alėja mieliau vaikščioti, krautuvės turtinesnės, bet... ir čia sutinki kvadratinis vyrukas, matai "paly-dovių" reklamas, jauti aštrius politinius skirtumus. Gatvėse irgi bananai, bet pirkėjai kultūringesni. (Pabaiga sekančiame numeryje)

Tomai ištremtųjų bylų KGB archyve Vilniuje.

atlanta IE, Inc.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Skubus ir patikimas siuntinių persiuntimas į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ. Žemos patarnavimų kainos, greitas, paslaugus servisas, garantuotas siuntinių saugumas, labdaros siuntinių persiuntimas.

NAUJOVĖ: CT, NY, NJ valstijose gyvenantiems siūlomas siuntinių paėmimas iš namų!!!

JUMS patogiu laiku, JUMS patogią dieną, į JUMS patogią vietą MŪSŲ atstovas atvyks paimiti JŪSŲ siuntinių. 24 valandas per dieną, 7 dienas per savaitę, 365 dienas į metus!

SKAMBINKITE MUMS NEMOKAMU telefonu 1 - 800 - 775 - 7363

arba kreipkitės į MŪSŲ atstovą N.Y. valstijoje tel:

1 - 914 - 258 - 5133

NOVEMBER PICK-UP SCHEDULE

11/17 THURS	PHILADELPHIA, PA	10-12noon
	BALTIMORE, MD	4-5 PM
11/18 FRID	KEARNY, NJ	11-1 PM
	PATERSON, NJ	2-3 PM
11/22 TUES	PUTNAM, CT	11-12noon
	NEW BRITAIN, CT	2-3 PM
11/24 THURS	NEWARK, NJ	10-11 AM
11/26 SAT	BROOKLYN, NY	12-1 PM
11/29 TUES	NEW HAVEN, CT	2-3 PM
	WATERBURY, CT	5-6 PM

A. S.

A.† A.

RIMUI IGNAIČIUI

mirus, motinai dr. Filomenai Ignaitienei reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

Prima ir Aleksas Vaškėliai

Brangiam tėvui ir seneliui

A.† A.

DOMAZUI TILVIKUI

mirus, jo dukteris Laimą, Aldoną ir Romą bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

Lionginas Vaitkevičius
Donatas Ūzas

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. .... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. .... (718) 235-8386

Kun. dr. Kornelijus Bučmys, OFM, vyriausiasis "Darbininko" redaktorius, kunigystės 45 metų sukaktį paminės lapkričio 27 d. Apreiškimo lietuvių parapijos bažnyčioje ir Kultūros Židinio salėje. (Žiūrėkite skelbimą šio puslapio apačioje).

Lietuvių Religinė Šalpa gruodžio 11 d. Kultūros Židinyje rengia popietę, kur bus rodomos Lietuvos katalikų televizijos programos vaizduojančios apie religinį ir visuomeninį Lietuvos gyvenimą. Vaizduojančios pagamintos profesionaliai. Popietėje dalyvaus ir vysk. Paulius Baltakis, OFM.

Elizabeth Wytenus - Kučinskaitė, sulaukusi 80 m. amžiaus, mirė spalio 18 d. Nuliūdime liko vyras Peter Wytenus, ALTO New Yorko skyriaus vadovybės narys, dvi dukros. Velionė buvo veikli Lietuvos Vyčių organizacijos narė.

Alfonas Marcellinas (Al Marcell), New Yorko ALTO narys ir buvęs New Yorko miesto tarybos nario Walter Ward padėjėjas, iš New Yorko išvyko pastoviam gyvenimui į St. Petersburg, FL.

Romas Ramonas, ilgai gyvenęs Linden, NJ, praneša giminėms ir draugams, kad persikėlė į Connecticut valstiją. Jo naujas adresas: 26 Harvey Rd., Ridgefield, CT 06877.

Lietuvių - amerikiečių New Jersey Klubas kalėdinį pobūvį rengia gruodžio 18 d. nuo 2 iki 6 val. popiet. Vieta: VFW Hall - Kenvil. Įėjimas \$16.50 asmeniui.

"VILTIS", Lietuvos pagalbos siuntinių agentūra, atvyksta į New Yorką lapkričio 19 d., šeštadienį, ir siuntinius priims Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, nuo 12 val. iki 4 val. popiet. Siuntiniai bus pristatyti dar švenčių laikotarpyje. Jokių maitinimų nėra. Paskutinis konteineris laimingai pasiekė Lietuvą ir visi siuntiniai jau išdalinti gavėjams (žiūr. "Vilties" skelbimą 6 psl.)

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovės atstovai, į New Yorką atvyks šeštadienį, lapkričio 26 d. Tą dieną siuntinius priims Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, nuo 12 iki 1 val. popiet. Jokių maitinimų nėra. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133. (Žiūr. skelbimą 7 psl., kada siuntiniai bus paimami iš kitų vietovių.)

"Darbininko" vyr. redaktoriaus kun. dr. Kornelijaus Bučmio, OFM, kunigystės 45 metų sukakties

ŠVENTĖ

įvyks lapkričio 27 d., sekmadienį:

11 val. koncelebruotos mišios Apreiškimo parapijos bažnyčioje, pagrindinis celebrantas ir pamokslininkas - J.E. vysk. Paulius Baltakis, OFM.

1.30 val. popiet akademija Kultūros Židinyje. Pagrindinis kalbėtojas - Juozas Kojelis iš Los Angeles, CA. Meninę programą atliks pianistas virtuozas William Smiddy ir smuikininkas Julius Vebliaitis.

Pietūs - lietuviškas ir amerikietiškas maistas. Nemokamas baras.

Pavienės vietos ar stalai (po 8 asmenis) užsakomi pas M. Klivečienę iki lapkričio 19 d. adresu: 76-13 85th Road, Woodhaven, NY 11421. Telef. 718 296-0406. Čekius (\$25 asmeniui) rašyti "Franciscan Fathers" vardu.

- Visi maloniai kviečiami dalyvauti - Rengimo Komitetas

Lietuvių pranciškonų vadovybė posėdžiavo Brooklyne

Trimetinės lietuvių pranciškonų kapitulos, vykusios spalio 25 - 27 d. Kennebunkport, Maine metu naujai išrinktoji provincijos vadovybė: provinciolas, viceprovinciolas ir keturi patarėjai, lapkričio 8 - 9 d. susirinko Brooklyn, NY, vienuolyne savo pirmajam posėdžiui. Buvo išrinkti nauji vienuolynų viršininkai ir kiti lietuvių pranciškonų provincijos pareigūnai.

Viršininkais išrinkti: Brooklyno vienuolyno - T. Pranciškus Giedgaudas, OFM, Kennebunkporto vienuolyno - T. Leonardas Andriekus, OFM, Toronto, Canada, vienuolyno - T. Augustinas Simanavičius, OFM, Kretingos vienuolyno Lietuvoje - T. Antanas Grabnickas, OFM.

Kiekvienam vienuolynui išrinkti ir vikarai, kurie, nesant viršininkui, eis jo pareigas.

Buvo peržiūrėta kiekvieno vienuolyno vidaus tvarka, ekonominė padėtis, išsilikimo ir stiprėjimo galimybės, ypač veiklos ir plėtojimosi problemos trijuose pranciškonų vienuolynuose Kretingoje, Kaune ir Vilniuje.

Posėdžiams vadovavo provinciolas T. Placidus Barius, OFM. Šalia viceprovinciolo T. Augustino Simanavičiaus, OFM, ir patarėjų T. Pranciškaus Giedgaudo, OFM, T. Jono Bacevičiaus, OFM ir T. Rafaelio Šakalio, OFM, su pilna basavimo teise dalyvavo generalinis vizitatorius T. Robert Karris, OFM. Ketvirtą provincijos patarėjo T. Benedikto Jurčio, OFM, nebuvo, nes tuo metu jis dalyvavo pasitarimuose Romoje.

Be balsavimo teisės, kaip stebėtojai ir specialistai dalyvavo vysk. Paulius Baltakis, OFM, T. Leonardas Andriekus, OFM, T. Kornelijus Bučmys, OFM, ir trys Lietuvos pranciškoniai: T. Astijus Kungys, OFM, T. Severinas Holocker, OFM ir T. Antanas Grabnickas, OFM. Svečiai iš Lietuvos išskrido namo lapkričio 11 d.

P.T.G.

Vyskupo Pauliaus A. Baltakio, OFM, artimos veiklos kalendorius

Lapkričio 19 d. - New Yorko arkivyskupo kardinolo John O' Connor pagerbimas.

Lapkričio 20 d. - Šv. Kazimiero parapijos 100 m. sukaktis, Worcester, MA.

Lapkričio 27 d. - Tėv. Kornelijaus Bučmio, OFM, kunigystės 45 m. jubiliejus.

Gruodžio 3 d. - Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos 85 m. ir klebono kun. S. Saulėno 50 m. kunigystės sukaktys, Cambridge, MA.

Gruodžio 21 d. - Sausio 15 d. - Australijos, N. Zelandijos ir Havaii lietuvių lankymas.

West Hartford, CT, reikalinga sąžininga vyresnio amžiaus moteris prižiūrėti senutę jos namuose. Gyventi šeimoje, atskiras kambarys. Lengvos pareigos. Skambinti po 5 val. vak. (203) 521-5679, prašyti Andrių. (sk.)

Dėkojame

Marytė Šalinskienė, savininkė Shalins Funeral Home, 84-02 Jamaica Ave., Woodhaven, NY, Vėlinių proga, aukojo ne tik Pranciškonų vienuolynui, bet atsukubė jo į pagalbą ir "Darbininkui" su 200 dol. čekiu. Auką įteikė savo mirusių giminė: tėvų Cecilijos ir Jono Antanaičių, brolio Boleslovo Antanaičio ir sėšutės Onos Antanaitis-Bleming prisiminimui. Mūsų nuolatinei ir dosniai rėmėjai Marytei Šalinskienei nuoširdžiai dėkojame.

Lietuvių pranciškonų centriniame vienuolyne Kennebunkport, ME, spalio 26-28 dienomis vyko provincijos vadovybės pasitarimai - kapitula. Iš k.: Tėv. Jurgis Gailiūšis, OFM, Tėv. Jonas Bacevičius, OFM, Tėv. Juvenalis Liauba, OFM, Tėv. Rafaelis Šakalys, OFM, Tėv. Sigitas Jurčys, OFM (iš Lietuvos), provinciolas Tėv. Placidus Barius, OFM, Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, generolo atstovas iš Romos Tėv. Robertas Karris, OFM, viceprovinciolas Tėv. Augustinas Simanavičius, OFM, vysk. Paulius Baltakis, OFM, Tėv. Robertas Barber, OFM, Tėv. Astijus Kungys (iš Lietuvos), Tėv. Eugenijus Jurgutis, OFM, Klūpo Tėv. Antanas Grabnickas, OFM, ir Tėv. Severinas Holocker, OFM (abu iš Lietuvos).

Iš k. sėdi: T. Leonardas Andriekus, vizitatorius T. Robert Karris, provinciolas T. Placidus Barius, antroje eilėje iš k.: T. Astijus Kungys, T. Rafaelis Šakalys, T. Severinas Holocker, T. Jonas Bacevičius, T. Pranciškus Giedgaudas ir viceprovinciolas T. Augustinas Simanavičius.

West Orange, NJ, reikalinga moteris prižiūrėti invalidę 50-ties metų trumpam laikui - dešimčiai dienų: nuo gruodžio 19 iki gruodžio 28 imtinai. Skambinti tel. (201) 669-0020. (sk.)

Geriausios dovanos

Lietuvių - anglų kalbų žodynas. B. Piesarskas, B. Svecevičius. 512 psl., kietais viršeliais. Turi apie 27,000 žodžių. Kaina 15 dol.

Anglų - lietuvių kalbų žodynas. V. Baravykas. 590 psl., kietais viršeliais. Turi apie 30,000 žodžių. Kaina 15 dol.

Lithuanian Cookery. Autorė Izabelė Sinkevičiūtė. 1993 m. išleista 5-ji laida šios populiariausios lietuviškų valgių virimo knygos anglų kalba. Kas norite pagilinti savo virimo žinias, - rasite labai daug populiarių lietuviškų valgių gaminimo receptų. Labai tinkama dovana lietuviškai nekalbantiems. Kaina 15 dol. Persiuntimas - 1.50.

"Lithuania 700 Years", angliškai parašyta knyga yra geriausia dovana Jūsų amerikiečiams draugams. Ji supažindina su Lietuvos senove, jos spalvinga istorija, nepriklausomybės laikotarpiu, okupacijomis ir rezistencija. Tai garsių lietuvių istorikų ir politikų straipsnių rinkinys. Knygą redagavo dr. Albertas Gerutis. Į anglų kalbą vertė Algirdas Budreckis. 456 psl. Kaina 25 dol., įskaitant persiuntimą.

"Moteris su baltu chalatu". Dr. Konstancija Paprockaitė - Šimaitienė. 494 psl. didelio formato knyga kietais viršeliais. Čia telpa 35 medicinos daktarės pasakojimai apie išgyvenimus, dirbant ligoninėse. Kaina 20 dol.

Visos knygos gaunamos rašant: **Darbininkas** 341 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207 Užakant žodynus, pridėti po 1 dol. persiuntimui; užsakant "Moteris su baltu chalatu" - pridėti 2 dol.

Povilo Žumbakio, "Darbininko" bendradarbio, radijo programų komentaras, papildyti ir suredaguoti, išleisti knyga "Balionai, bananai ir biurokratai". Tai 205 psl. su 207 išnašomis ir 11 psl. indekso knyga, minkštais viršeliais, vidutinio formato. Komentaras datuoti nuo 1992 m. liepos 2 d. iki 1993 m. lapkričio 28 d. Knygos komentaru temos liečia įvairius politinius, teisinius ir ekonominius klausimus, tautiečių interesus užsienyje ir Lietuvoje. Knyga gaunama, atsiumtas "Darbininkui" 15 dol. auką. Visas pelnas skiriamas lietuviškų radijo programų remimui ir lietuviškos spaudos darbų išlaikymui.

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Siūlo patikima agentūra. Moterys turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Skambinti tel.: (516) 377-1401. (sk.)

Paskutinė proga ISIGYTI

1. ENCYCLOPEDIA LITUANICA, kompletas 6 tomai; 2. VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai; 3. LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS pavieniai tomai ir kt. Lietuvių Enciklopedijos leidiniai. Kreiptis: **J. Kapočius, P. O. Box 752, Cotuit, MA 02635; tel. (508) 428-6991.** (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išsvilijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV įgaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 708 986-1613.

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą - pristatomi į namus.

Talpintuvai siunčiami kas savaitę.

AIR CARGO skubiems siuntiniams.

ŠVENČIŲ PROGA
PINIGAI pervedami DOLERIAIS
papigintomis kainomis. Mažiausia suma -\$50.-

MAISTO SIUNTINIAI: nuo \$29.- iki \$98.-

55 svarai, maisto rinkinys \$98.-

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją. Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772